

KLP

KLP Skadeforsikring AS
årsrapport 2014

Forsidefoto: Morten Larsen, Åpen

KLP inviterte i 2014 til en intern fotokonkurranse der ansatte skulle visualisere en av KLPs verdier: åpen, tydelig, ansvarlig og engasjert, eller «For dagene som kommer». Juryens leder var fotograf Olav Storm.

INNHOOLD

Forord	3
Eierstyring og selskapsledelse	4
Styrets årsberetning 2013	7
Regnskap	
Resultatregnskap	14
Balanse	15-16
Oppstilling av endringer i egenkapital	17
Kontantstrømoppstilling	18
Noter	19-47
Revisors beretning	48-49
Erklæringer	50-52

Brannsikkerhet for risikoutsatte grupper

Antall branner og dødsbranner i kommunale utleieboliger vil øke dramatisk hvis vi ikke gjør noe. KLP Skadeforsikring AS har kartlagt utfordringene kommunene har med utleieboliger.

Gjennom nyhetene får vi jevnlig høre om alvorlige branner. I følge brannstatistikk fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap var 46 av 61 branndøde i 2013 i ulike risikogrupper. 80–90 prosent av branndøde omkommer i egen bolig. I tillegg til unge uføretrygdede er rusmisbrukere og eldre med demens blant risikogruppene.

Arbeidsgruppen bak NOU'en «Trygg Hjemme – brannsikkerhet for utsatte grupper» (2012) foreslår flere sentrale tiltak for å bedre brannsikkerheten for risikoutsatte grupper. Et av tiltakene er økt samarbeid og samordning mellom ulike kommunale tjenester som er i kontakt med de risikoutsatte gruppene.

Antall eldre kommer til å øke sterkt i årene fremover, noe som skaper et stort press mot omsorgsboligene. Kommunens omsorgsarbeid vil derfor bli utført i private hjem lengst mulig. Statistisk sett har personer over 70 år en brannrisiko som er 4,6 ganger høyere enn befolkningen ellers.

Kommunen skal også skaffe boliger til personer med svak boevne. Her er det ofte snakk om rus og psykiatri, og det antas at disse risikogruppene representerer en langt høyere brannrisiko enn andre. Det kan også være utfordringer med innløsning av flyktninger. For denne risikogruppen handler det ofte om å tilpasse seg riktig bruk av teknisk utstyr for å forebygge brann.

Samarbeid mellom etatene

Nøkkelen ligger ofte i å plassere beboerne i egnede boliger. Da er god kommunikasjon mellom kommunens eiendomsforvalter og de som kjenner beboeren og tildeler bolig, en forutsetning. Det holder ikke at bygget i seg selv tilfredsstiller byggeforskrif-

ten fra det året bygget ble satt opp. Bygget må vurderes opp mot den enkelte beboers risikobilde.

I «Trygg hjemme» blir det lagt frem forslag til hvordan kommunene kan legge til rette for samarbeid. Arbeidsgruppen bak rapporten har også sett på hvilke virkemidler staten kan benytte overfor kommunene for at de skal etablere samarbeid mellom etatene. I vurderingen av juridiske virkemidler har arbeidsgruppen konkludert med at kommunene er ilagt en rekke oppgaver etter flere regelverk som direkte eller indirekte skal ivareta brannsikkerheten hos risikogruppene. For eksempel skal evnen til å sørge for egen brannsikkerhet vurderes når kommunen yter helse- og omsorgstjenester. Et av de mest sentrale forslagene i rapporten er at det utarbeides en veileder for kommunene og for kjernepersonellet som skal utføre arbeidet og samarbeidet.

Samfunnsansvar

En arbeidsgruppe i KLP Skadeforsikring AS har høsten 2014 kartlagt utfordringene kommunene har med utleieboliger. Vi ønsker å ta samfunnsansvar ved å bidra til å forebygge skader som kan medføre tragiske dødsfall og store kostnader for kommunene. Våren 2015 vil vi gjennom kursing, fagdag, temahefte og prosjekter i enkeltkommuner dele kompetansen vi har opparbeidet.

Mange kommuner har allerede satt i gang arbeidet med å lage risikorapporter der de systematisk kartlegger brannfeller og høyrisiko i kommunale bygg. Det bør flere gjøre. Det handler om å ta vare på verdier, men enda viktigere er det å skape trygghet for liv og helse.

Tore Tenold
Administrerende direktør

Eierstyring og selskapsledelse

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

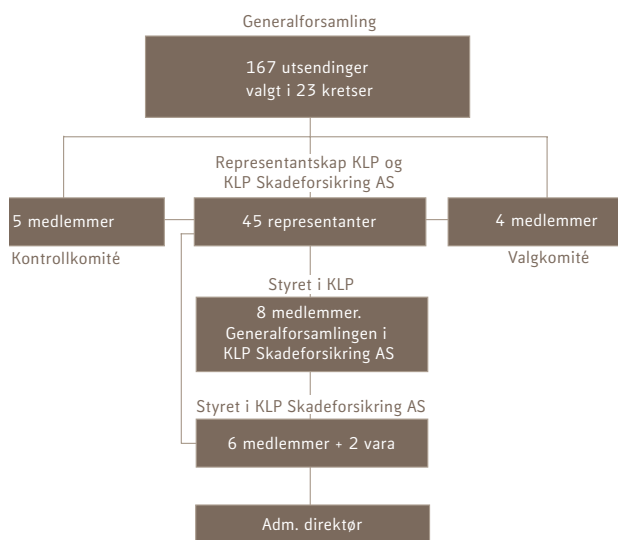
KLP Skadeforsikring AS tilbyr skadeforsikringstjenester til kommunal sektor.

Selskapet tilbyr også forsikringsløsninger i personmarkedet med spesielle fordeler for medlemmer i KLP.

Selskapet har siden starten i 1993 bygget opp en solid forsikringsportefølje og er en betydelig aktør innenfor disse segmenter til kommunesektoren.

KLP Skadeforsikring AS jobber ut fra eksplisitte lønnsomhetskrav, og skal levere risikoprodukter og yte en service som gir selskapet en ledende posisjon i sitt marked.

Skadeselskapets styrende organer

Generalforsamling

Styret i Kommunal Landspensjonskasse utgjør generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS.

Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet og godkjenner årsregnskap, årsberetning og anvendelse av overskudd, eller dekning av underskudd, samt andre saker som etter lov eller vedtekter hører inn under dennes myndighet.

Representantskapet

Representantskapet velger styret til KLP Skadeforsikring AS. Selskapets representantskap er identisk med morselskapets.

Representantskapet skal føre tilsyn med styret og administrerende direktørs forvaltning av selskapet, avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til regnskap og anvendelse av overskuddet, eller dekning av underskudd.

Styret

Styret skal føre tilsyn med selskapets daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Styret i KLP Skadeforsikring AS har seks medlemmer og to varamedlemmer. Tre medlemmer, samt et varamedlem, velges blant ansatte i eierselskapet. I tillegg velges ett styremedlem med varamedlem av de ansatte i skadeselskapet. To styremedlemmer velges blant personer som ikke er ansatt eller har tillitsverv i selskapet eller i en annen finansinstitusjon. Konsernsjef i KLP oppnevnes normalt som styrets leder.

Styret består av Sverre Thornes (leder), Toril B. Ressem, Reidun W. Ravem, Jan Hugo Sørensen, Inger Østensjø, Steinar Haukland (ansattevalgt), Lene Elisabeth Bjerkan (vara) og Bengt Kr. Hansen (ansattevalgt vara).

Kontrollkomité

Selskapets kontrollkomité består av de samme personer som utgjør kontrollkomiteen i Kommunal Landspensjonskasse.

Kontrollkomiteen fører tilsyn med selskapets virksomhet. Ett av kontrollkomiteens medlemmer må tilfredsstillende kravene som stilles til dommere (Domstollovens §54) og være godkjent av Finanstilsynet. Kontrollkomiteens virksomhet er regulert i forsikringsvirksomhetsloven og i egen instruks vedtatt av generalforsamlingen.

Andre styrings- og kontrollorganer

Alle forsikringselskaper er underlagt kontroll fra Finanstilsynet som kontrollerer at selskapet driver på en betryggende måte, og i samsvar med lovgiving og forskrifter og rundskriv gitt av Finanstilsynet selv.

Selskapet har samme ekstern revisor som eierselskapet. Det er for tiden revisjonsselskapet PricewaterhouseCoopers AS som reviderer selskapets regnskap og rutiner.

Konsernet har en sentral stab med interne revisorer som også på et operasjonelt nivå gjennomgår selskapets virksomhet. Internrevisjonen opererer etter instruks fastsatt av styret og rapporterer til styret minimum en gang pr. år i tillegg til en årlig bekreftelse av internkontrollprosessen i selskapet. Konsernets Finansseksjon innehar også enkelte kontrollfunksjoner i forhold til selskapet.

Selskapet benytter balansert målstyring som en viktig del av den strategiske styringen.

Det er i selskapet etablert en Risikostyringskomité bestående av selskapets ledergruppe samt to ledende fagpersoner innen risikostyring og reassurans. Komiteens mandat er å drøfte selskapets risikobærende evne og vilje, sentrale risikoer i selskapet og forberede fremlegg for selskapets styre innen risikorelaterte tema.

Skadeselskapets organisasjon

Ledelsen i KLP Skadeforsikring AS består av administrerende direktør og fem seksjonsledere med ansvar for henholdsvis salg til privatkunder, salg til arbeidsgiversektoren, skadeoppgjør, produkt og stabfunksjoner.

LEDERGRUPPEN I KLP SKADEFORSIKRING AS

ODD-ARNE HOEL

ELIN EVJEN

ØIVIND GULBRANDSEN

PAUL JACOBSEN

TORE TENOLD

ESPEN FRANK OLSEN

ROBIN ØSTBY

Årsberetning 2014

- Svært godt resultat før skatt på 304,2 millioner kroner
- Brutto forfalt premie økte med 10,7 prosent
- Få store skader i løpet av året, de fem største skadene utgjør til sammen kun 55,3 millioner kroner
- Fokus på samfunnsansvar gjennom høy aktivitet innen skadeforebyggende virksomhet og etikk i investeringsvirksomheten

Nøkkeltall for 2014 (2013)

	2014	2013
Brutto forfalt premie (MNOK)	921,3	832,2
Årsresultat etter skatt (MNOK)	239,9	148,8
Egenkapital (MNOK)	1.121,7	974,2
Sum eiendeler (MNOK)	3.945,1	3.764,9
Finansavkastning (%)	6,5	6,5
Kapitaldekning (%)	44,0	40,0
Skadeprosent (%)	68,8	77,5
Kostnadsprosent (%)	23,1	26,2
Bokført egenkapitalavkastning (%)	31,2	22,8

Forsikringsåret 2014

Selskapets satsning mot personkundemarkedet viser en stabil god utvikling i tråd med ambisjonene. Salgsresultatet viser også vekst innen offentlig sektor.

Innen kjernemarkedet Offentlig og Bedrift er det fortsatt sterk konkurranse og mobilitet i kundemassen. Premieveksten for året var 46,9 millioner kroner.

I det offentlige markedet har det vært høy anbudsaktivitet og selskapet leverte tilbud med en samlet premie på 206,5 millioner kroner i 2014. Konkurransen er skarp, og resultatet ble et brutto nysalg på 25,3 millioner kroner. I tillegg har selskapet lyktes i å beholde kunder etter anbud med en samlet premie på tilsammen 74,4 millioner kroner. Samlet avgang utgjør 35,7 millioner kroner og skyldes hovedsakelig at selskapet i andre kvartal tapte to større anbudskonkurranser.

Også i bedriftsmarkedet har det vært høy aktivitet, og det er levert anbud med en samlet premie på 155,3 millioner kroner i 2014. Resultatet ble et brutto nysalg på 29,2 millioner kroner. Kunder beholdt etter anbud kommer i tillegg med 4,3 millioner kroner. Avgangen var 24,3 millioner kroner og skyldes at selskapet i fjerde kvartal tapte noen større anbudskonkurranser.

Den vedtatte satsningen i kraftmarkedet er godt i gang, og selskapet har lyktes i å vinne flere av høstens anbudskonkurranser.

Årets kundeundersøkelse utført av EPSI (European Performance Satisfaction Index) viser at kundetilfredsheten i forsikringsbransjen har gått frem. Det er særlig gledelig at hovedfunnene i bedriftsmarkedet viser at KLP Skadeforsikring AS for fjerde året på rad oppnår best kundetilfredshet og scorer jevnt over høyt på alle måleparametrene.

Satsningen i personmarkedet er rettet inn mot medlemmer i konsernets pensjonsordninger. I dette markedet har selskapet gjennom en rekke markedstiltak, både i egen- og i konsernregi, oppnådd en tilfredsstillende vekst. Netto premievekst var 66,8 millioner. Tilsvarende var netto nysalg for året 62,5 millioner kroner. Medlemsandelen i kundemassen er økende og 78 prosent av nye kunder i 2014 er medlemmer. I bestanden som helhet er medlemsandelen 74 prosent. Totalt antall kunder er nå om lag 28.000.

Alt i alt hadde selskapet en netto opptjent premie på 842 millioner kroner. Dette er en økning på 114 millioner tilsvarende 15,7 prosent fra året før.

Det ble innrapportert tolv større eiendomsskader med skadebeløp over fem millioner kroner. Disse skadene ga et samlet skadebeløp på 99,7 millioner kroner. Ingen av skadene dekkes av selskapets reassuranse og holdes i sin helhet for egen regning. Selskapet ble i liten grad rammet av de store brannene i Lærdal og Flatanger i januar 2014. Det samme gjelder de større flomskadene senere på året.

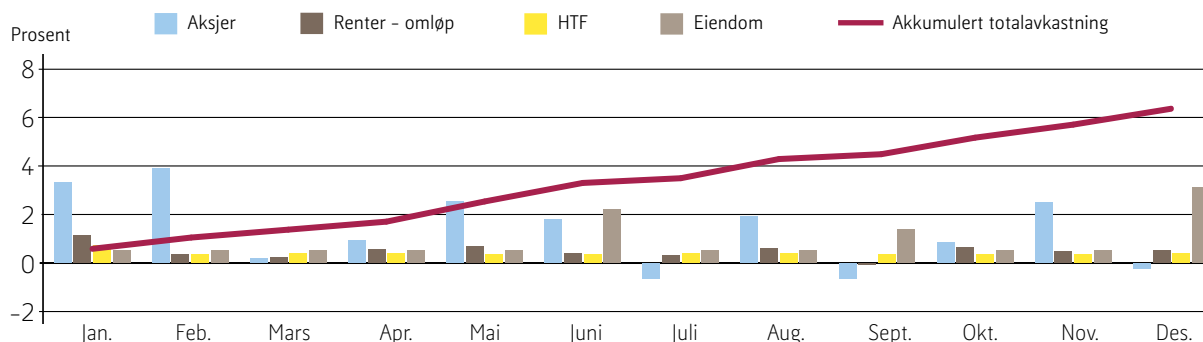
Det generelle skadebildet var positivt, men med variasjon mellom bransjer. Avviklingen av tidligere skadeåranger er fortsatt svært positiv, og det ble inntektsført hele 174,0 millioner kroner ved regulering av tidligere års reserver, hvorav 148,1 millioner kroner for egen regning. Samlet skadeprosent var 68,8 prosent (77,5), og totalkostnadsprosenten var 91,8 prosent (103,7).

Det er inntektsført 23,7 millioner kroner knyttet til naturskadeforretning som disponeres til selskapets naturskadefond.

Kapitalavkastning

Avkastningen på investerte midler var også i 2014 svært god. Alle aktivaklassene bidro positivt.

Samlet avkastning på forvaltede midler ble 6,5 prosent (6,5). Aksjeporteføljen hadde en samlet avkastning på 10,9 prosent. Renteplasseringer i henholdsvis omløp og Hold-til-forfall ga 5,8 og 4,6 prosent avkastning. Selskapets eiendomsinvesteringer hadde en avkastning på 8,3 prosent.

Driftskostnader

Kostnadsprosenten ble 23,1 prosent (25,1). Siden person-markedsaktivitetene fortsatt er i en oppbyggingsfase, vil kostnadsandelen knyttet til denne porteføljen være høy. Kostnadsandelen for selskapets hovedsatsning innen Offentlig og Bedrift var 18,2 prosent.

Gjennom IT-utvikling og andre effektiviserende tiltak legges det til rette for økt forretningsvolum uten tilsvarende kostnadsvekst.

annen egenkapital» på 75,5 millioner kroner, og et mottatt konsernbidrag uten skattemessig effekt, på 44,5 millioner kroner.

Styret i KLP Skadeforsikring AS anser at resultatregnskapet og balansen, med kontantstrømpoppstilling samt noter, gir fyllestgjørende informasjon om den løpende driften og den økonomiske stillingen ved utgangen av året. Styret anser selskapets egenkapital og buffere som tilfredsstillende, og at forutsetningene om fortsatt drift er til stede.

Resultat og disponering

Resultatet før skatt ble 304,2 millioner kroner (189,9).

(i millioner kroner)	2014	2013
Opptjent premie for egen regning	841,9	728,2
Andre inntekter	2,2	2,5
Finansinntekter og andre inntekter	235,0	220,7
Erstatningskostnader for egen regning	-579,1	-564,1
Sikkerhetsavsetninger mv.	-2,6	-7,4
Driftskostnader	-194,1	-190,8
Driftsresultat før skatt	304,2	189,9
Skattekostnad	-64,3	-41,1
Resultat etter skatt	239,9	148,8
Andre resultatkomponenter.	-16,5	-7,7
Totalresultat	223,4	141,1

Disponering av årets resultat:

(i millioner kroner)	2014	2013
Totalresultat	223,4	141,1
disponeres slik:		
- naturskadefond	-23,7	46,6
- garantiordning	-3,8	-3,0
- netto konsernbidrag	-120,5	0
- overført annen egenkapital	-75,5	-184,7
Sum disponering og overføring	-223,4	-141,1

Annen egenkapital er som følge av resultatdisponeringen økt med 120 millioner kroner, tilsvarende summen av posten «Overført

Soliditet og egenkapital

Selskapets egenkapital økte i løpet av året med 147,5 millioner kroner til 1.121,7 millioner kroner. Selskapet har avsatt 529,6 millioner kroner i sikkerhetsavsetninger, mot et minstekrav på 242,0 millioner kroner.

Som følge av at forsikringsporteføljen har utviklet seg mot en mer balansert struktur mellom kort- og langhalet forretning, erfarer selskapet en utflating i balanseveksten. Samlede investeringer økte med 235 millioner kroner til 3 712 millioner kroner. Netto erstatningsreserver ble redusert med 17 millioner kroner, og var 1 760 millioner kroner ved årsslutt.

Likviditetssituasjonen for selskapet har vært tilfredsstillende gjennom hele regnskapsåret. Netto kontantstrøm fra driften var positiv med 74,9 millioner kroner. Omlag halvparten av premieinnbetalingene skjer i løpet av 1. kvartal. Kontantstrømmen vil variere fra år til år avhengig av utbetalingstakten på inntrufne skader.

Selskapet hadde ved utgangen av året en kapitaldekning på 44,0 prosent, sammenlignet med regelverkets krav på 8,0 prosent. KLP Skadeforsikring AS tilfredsstillende også kravene til solvenskapital med god margin.

Risikoforhold

KLP Skadeforsikring AS tilbyr forsikringsløsninger for offentlig sektor, bedrifter relatert til denne sektor og deres ansatte. Forsikringsvirksomhet er bygget på selskapets evne og vilje til

å ta risiko. Grundige analyser av selskapets forsikringsporteføljer – og samspillet mellom disse – er sentralt i selskapets risikohåndtering. Analysene er med på å overvåke og kontrollere selskapets risiko. Risikostrategien er basert på et omfattende modelleringsarbeid hvor det er tatt hensyn til forsikringsrisiko, finansrisiko og samspillet mellom disse. Selskapet har gjennom dette arbeidet definert sin risikobærende evne.

For å sikre en helhetlig risikokontroll er det etablert egen Risikostyringskomité hvor sentrale risikorelaterte tema blir diskutert og fremlegg for selskapets styre forberedt.

Regelmessige rapporter, analyser og evalueringer utfyller den samlede risikostyring i virksomheten.

Forsikringsmessig risiko

Ved beregning av selskapets risikopremier er storskaderisiko og reassuranseskostnad hensyntatt. Reassuranseprogrammet begrenser selskapets egenregning per skadehendelse. Et annet viktig element knyttet til reassuransen er økt forutsigbarhet rundt selskapets forsikringsresultat.

Som følge av stabilt forretningsvolum og god soliditet, har selskapet god evne til å bære risiko for egen regning. Reassuranseprogrammet er optimalisert på bakgrunn av selskapets økonomiske stilling og risikoforhold i forsikringsporteføljen. Avgitt premie til reassurans utgjør 5,8 prosent av opptjent premie.

Selskapet har en stor andel forretning med lang avviklings- tid, noe som sammen med en stor andel storskadeeksponert forretning bidrar til at KLP Skadeforsikring AS har en høyere forsikringsrisiko enn markedet for øvrig. Selskapets voksende forretning innen personkundesegmentet bidrar til å stabilisere selskapets totale risikoresultater. Likeledes vil den forventede gradvise økningen innen bedriftssegmentene over tid ha en stabiliserende effekt.

Finansiell risiko

KLP Skadeforsikring AS har en stor andel av sin forretning innenfor bransjer med personskader hvor det normalt tar mange år før erstatningene endelig fastsettes og utbetales. Dermed bygges det opp betydelige forsikringstekniske avsetninger. Finansinntektene utgjør således en stor andel av selskapets verdiskapning.

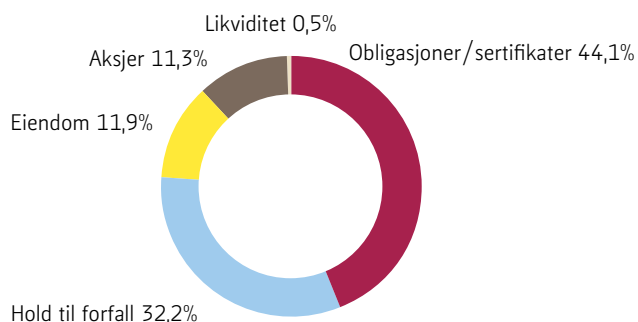
KLP Skadeforsikring AS forvaltet ved årets utgang 3 711 millioner kroner (3 477). Selskapets finansplasseringer håndteres av KLP Kapitalforvaltning AS, et søsterselskap i KLP-konsernet. Videre eier selskapet andeler i to sentralt plasserte eiendommer.

Selskapets økonomi- og analyseenhet følger løpende opp investeringsaktivitetene, og styret mottar jevnlig rapportering av status og analyser av investeringsporteføljens svingningsrisiko. Styret mottar også jevnlig en uavhengig statusrapport i forhold til gjeldende investeringsrammer.

Valutaterminer og rentederivater benyttes kun for sikringsformål.

Selskapet måler løpende sin risikoeksponering i investeringsporteføljen. Risikorammene relateres direkte til selskapets bufferkapital. Disse rammene følges minimum opp på månedlig basis, men vil overvåkes tettere dersom det oppstår finansiell uro. Selskapets risikoeksponering har ikke på noe måletidspunkt oversteget de fastsatte grensene.

AKTIVASAMMENSETNING PR 31.12.2014

Samspillet mellom forsikrings- og finansiell risiko

Samspillet mellom forsikringsrisiko og finansiell risiko analyseres grundig. I dette arbeidet benytter selskapet blant annet simuleringsverktøy for å finne den optimale finansallokeringen.

Som et ledd i optimaliseringen har selskapet bygget opp en betydelig portefølje av hold-til-forfall-obligasjoner hvor forfallsstrukturen er tilpasset utbetalingsprofilen for erstatningsreservene.

En stor andel av selskapets fremtidige erstatningsutbetalinger er knyttet opp mot inflasjon og utvikling i folketrygdens grunnbærløp (G). For å redusere konsekvensen av eventuell økt inflasjon og høy G-vekst har selskapet bygget opp eiendomsinvesteringer og en portefølje av obligasjoner der avkastningen er knyttet direkte opp mot konsumprisindeksen. Det er ønskelig at disse porteføljene øker over tid.

Motpartsrisiko

Den største ikke-statlige enkelteksponering i investeringsporteføljen utgjør 100,8 (119,1) millioner kroner, tilsvarende 2,7 (3,4) prosent av samlede investeringsaktiva.

Selskapet søker i sitt valg av reassurandører å spre avgitt ansvar på et bredt utvalg av reassurandører. Ingen reassurandør hadde svakere kredittrating enn A- ved avtaleinngåelse.

Likviditetsrisiko

KLP Skadeforsikring AS skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld. Dette er sikret ved at en stor del av selskapets eiendeler er likvide.

Selskapet endret sommeren 2014 prinsippene for forvaltning av de mest likvide investeringsaktivaene, fra aktivt forvaltede pengemarkeds- og obligasjonsporteføljer, til syv KLP-forvaltede rentefond. Både gjennomsnittlig løpetid, gjennomsnittlig forventet avkastning og risikoprofil forble tilnærmet uendret etter overføringen. Den administrative siden av renteforvaltningen blir

derimot effektivisert, noe som også øker likviditeten i porteføljene.

I selskapets reassuranseavtaler har selskapet forbeholdt seg retten til å be om fremskyndet innbetaling når selskapet selv må utbetale store erstatningsbeløp knyttet til enkeltskader.

Likviditetsrisikoen for selskapet knytter seg således først og fremst til kostnader ved frigjøring av midler for å møte forpliktelser ved forfall.

Operasjonell risiko

Selskapet har fokus på de risikoer som ligger på det administrative plan. Formålet med dette er å sikre enhetlig og korrekt saksbehandling, stabilt driftsmiljø og gode rutiner for betjening av kundene. Selskapet er kvalitetssertifisert gjennom Veritas ISO 9001. Gjennom sertifiseringsordningen blir selskapets rutiner og kvalitetssikringen av disse revidert både av selskapet selv på jevnlig basis, og av Veritas på årlig basis.

Selskapets drift skjer i stor grad ved bruk av elektroniske hjelpemidler. Det er derfor stort fokus på sikring mot, og eventuell håndtering av, driftsavbrudd knyttet til IT-systemene.

Det er lagt vekt på gode kontrollrutiner for å sikre at selskapet til enhver tid oppfyller de krav og forventninger omverdenen setter til selskapet som en aktør i det norske finansmarkedet. Det legges vekt på å opptre som en trygg forretningspartner og at selskapets representanter tilfredsstiller strenge etiske krav.

Solvens 2

Selskapet innleverte i løpet av året sin første ORSA-rapport (Own Risk and Solvency Assessment) som viser at selskapets soliditet er god også etter de kvantitative soliditetskravene som blir innført 1. januar 2016.

Solvens 2 stiller også kvalitative krav til selskapets styring og kontroll. Selskapets nåværende rutiner danner et godt grunnlag for å møte disse kravene når disse innføres.

Selskapets datavarehus og rapporteringsrutiner danner videre et godt utgangspunkt for å møte Solvens 2 krav om transparens og offentliggjøring av informasjon.

Etikk i investeringsprosessen

KLP-konsernet har gjennom mange år vært en ledende aktør innen etisk og samfunnsansvarlig investeringsaktivitet. Disse retningslinjene legges også til grunn for KLP Skadeforsikring AS sin investeringsstrategi. FNs konvensjoner og normer for etiske vurderingskriterier er lagt til grunn ved investeringsbeslutninger. Som konsekvens av dette vil selskap som kan kobles til systematiske eller grove brudd på allment aksepterte miljø- og menneskerettighetsprinsipper, tobakksindustri og våpenproduksjon, ekskluderes fra investeringsporteføljen.

Eierkontroll og selskapsledelse

Selskapets vedtekter og gjeldende lovgivning gir føring for eierstyring, selskapsledelse og en klar rolledeling mellom styrende

organer og daglig ledelse. KLP-konsernets selskapsstyring er i overensstemmelse med den norske anbefalingen for god eierstyring og selskapsledelse så langt dette er hensiktsmessig i forhold til den gjensidige selskapsformen. KLP Skadeforsikring AS følger de samme reglene.

Skadeforebyggende arbeid

KLP Skadeforsikring AS har stort fokus på det skadeforebyggende arbeidet i dialog og samhandling med kunder, eksterne kompetansemiljøer og samfunnsaktører.

Arbeidet skal

- Redusere risikoen for skade på mennesker, miljø og materiell
- Være et positivt element i dialogen med kundene
- Være et positivt element for vårt renommé sett med kundens og samfunnets øyne

I 2014 inngikk selskapet et langsiktig samarbeid med Norsk Brannvernforening om prosjektet «Bry deg før det brenner». Prosjektet har pårørende av hjemmeboende eldre som målgruppe. Prosjektet har sin bakgrunn i NOU 2012:4 «Trygg hjemme», samt brannstatistikk som viser at hjemmeboende eldre er en risikogruppe når det gjelder brann. Det arbeides med informasjonstiltak som skal gi pårørende økt kunnskap, veiledning og bevissthet om hva de kan gjøre for å øke brannsikkerheten hos de eldre.

Det er svært mange utfordringer knyttet til brannsikkerheten til særskilte risikogrupper. Særskilte risikogrupper defineres som eldre, bevegelsehemmede, fremmedspråklige med en annen sikkerhetskultur, rusmisbrukere og mennesker innenfor psykiatrien. KLP Skadeforsikring AS er med i prosjektet «Totalkonsept for brannsikring av boliger for utsatte grupper». Brannrisiko i kommunale utleieboliger er en utfordring for alle kommuner når særskilte risikogrupper tildeles kommunale boliger. Myndighetene og media har fokus på problemet. KLP Skadeforsikring AS har utarbeidet et kursmateriale, en tema-veileder og sjekkliste som skal være til hjelp i arbeidet med å redusere risikoen for fremtidige dødsbranner i kommunale utleieboliger. Selskapet arbeider med straktiltak samtidig som det har et langsiktig fokus for å få til ønskede endringer.

Systematisk sikkerhetsforvaltning i kommunale bygg videreføres som Systematisk HMS-forvaltning i bygg. Det utvides til å omfatte alle formålsbygg, kommunale eller private i samarbeid med Direktoratet for samfunnssikkerhet og Beredskap, Norsk brannvernforening og senere Direktoratet for byggkvalitet (tidligere Statens Byggetekniske etat).

KLP Skadeforsikring AS har et godt samarbeid med Norsk Kommunalteknisk Forening og IK-bygg. Dette for å sikre et tett og godt samarbeid med kommuner/fylkeskommuner innen tankesettet rundt systematisk sikkerhetsforvaltning. Hensikten er å spre kunnskap om verdien av et langsiktig, systematisk HMS-arbeid i byggene.

Selskapet deler opparbeidet kunnskap åpent innen skade-

forebyggende temaer ved å arrangere fagdager for kommuner / fylkeskommuner / bedrifter rundt temaer som:

- Hva kan den enkelte skole selv gjøre for å forbedre inneklimaet
- Praktisk risikovurdering av egne bygg
- Forebygging og håndtering av sopp-, råte- og vannskader
- Hvordan få redusert risikoen i kommunale utleieboliger
- Informasjonssikkerhet, kriminalitet og risikostyring
- Bygningsforsikring, brannrisiko og naturskader

I 2014 er det gjennomført 150 aktiviteter hvor til sammen 2101 personer har deltatt.

Kompetanse og informasjon fra prosjektene formidles videre gjennom nyhetsbrev til kunder, i direkte dialog med kunder og samarbeidspartnere, artikler i KLP Magasinet, og ved å forelese på konferanser.

Det har i 2014 vært gjennomført opp mot 100 tekniske befaringer. Hovedsakelig har dette dreid seg om skoler og sykehjem, samt enkelte museer og bedrifter. Fokus har i første rekke dreid seg om brann- og innbruddsikring. Momenter som fremkommer i resultatet av slike befaringer vil også ha en overføringsverdi for vurdering i kundens øvrige bygningsmasse. Det oppleves at det generelt er stor bevissthet rundt brann- og skaderisiko hos kundene, og at man med enkle tiltak kan redusere brannrisikoen.

I bedriftssegmentet har det i tillegg vært ekstra fokusert på tiltak og rådgivning til kunder med negativ skadeutvikling. Det har gitt gode resultater, både for kundene i form av færre uønskede hendelser og forbedring av det totale skadebildet.

Miljø

Offentlig sektor etterspør leverandører som tar miljø på alvor. Siden 2008 har KLP Skadeforsikring AS vært sertifisert som en Miljøfyrtårnsbedrift. I de senere årene har hele KLP-konsernet vært Miljøfyrtårnsertifisert.

Et sterkt miljøfokus er i tråd med selskapets verdier og samfunnsansvar. Selskapet søker å iverksette tiltak for å bedre miljøet på de områder selskapet kan påvirke. Konsernet har som mål å minimalisere papirbruken. Det foreligger innsamlings-systemer og returordninger knyttet til selskapets bruk av kontormateriell. Returnert kontor- og forbruksmaterieell blir satt i stand og gjenbrukt i den grad det er mulig.

Selskapet har over flere år utviklet elektroniske selvbetjeningsløsninger som Kundeside / Min Side. Interessen for og bruken av disse løsningene har økt betydelig, og i dag er 75 prosent av selskapets kunder innen offentlig/bedrift-markedet elektroniske kunder. Innen personmarkedet er andelen hele 90 prosent.

Selv om selskapet som hovedregel ikke er direkte part ved skadeutbedring stilles det miljørelaterte krav til eksterne samarbeidspartnere både innenfor skadeoppgjør, innkjøp og andre tjenester.

Selskapet har i sin innkjøpspolicy lagt til grunn en rekke kri-

terier, hvor flere omhandler leverandørens holdning til miljø, samfunnsansvar og etikk.

Organisasjon

Selskapet hadde ved utgangen av 2014 118 ansatte (113,6 årsverk) i fast stilling og sju personer i engasjement. I tillegg kommer personalmessige ressurser knyttet til kjøpte tjenester fra morselskapet. Selskapet har kontor i Oslo.

Et godt arbeidsmiljø er essensielt for å levere gode resultater og å nå fastsatte mål. Det er derfor viktig både å måle medarbeidertilfredshet og iverksette tiltak der det er forbedringspotensial. I tillegg er viktige indikatorer for arbeidsmiljø sykefravær og antall ansatte som slutter.

I 2014 valgte åtte personer tilsvarende sju prosent (8,6) å slutte i KLP Skadeforsikring AS. I samme periode ble det ansatt 17 nye medarbeidere, hvorav fire konserninterne. Samlet sykefravær var 4,3 prosent (5,9), fordelt med 1,8 prosent på korttidsfravær og 2,5 prosent på langtidsfravær. Samlet utgjør dette 1 220 fraværsdager. Etter en økning i 2013 er langtidsfraværet redusert med 1,9 prosentpoeng i 2014. Korttidsfraværet har derimot økt med 0,4 prosentpoeng sammenlignet med 2013. Langtidsfraværet skyldes et fåtall ikke-jobb-relaterte fravær. For å nå det konsernfelles målet på et sykefravær under 4,0 prosent, er det gjennomført flere tiltak knyttet til oppfølging av ansatte som har hatt langt sykefravær. Det har blant annet omfattet opplæring av ledere, verneombud og tillitsvalgte i sykefraværsoppfølging både i samarbeid med NAV Arbeidslivssenter og HR. I tillegg følger HR tettere opp enn tidligere, blant annet som følge av nye regler for sykefraværsoppfølging.

Det avholdes kvartalsvise samarbeidsutvalgsmøter mellom ledelsen og de tillitsvalgte. For å kartlegge det fysiske arbeidsmiljøet gjennomføres en HMS gjennomgang (vernerunde) annethvert år, samt en årlig internkontroll i form av en undersøkelse som besvares av alle ledere. Resultatene følges opp gjennom den årlige systemrevisjonen for HMS. Det er ikke meldt om arbeidsrelaterte skader eller ulykker blant de ansatte i 2014.

En god arbeidsplass

Årlig gjennomføres medarbeidertilfredshetsundersøkelser for å kunne få tilbakemelding fra medarbeiderne om arbeidsmiljøet. Selskapet har implementert en medarbeiderundersøkelse som fokuserer på «arbeidsglede» som begrep. Denne målingen bekrefter at selskapets har en høy medarbeidertilfredshet. Det er utarbeidet konkrete tiltak for både å opprettholde dagens nivå - og for på enkelte områder å forbedre det. Høy tilfredshet er en nødvendig forutsetning for å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Endrede krav fra omgivelsene krever tilpasning av ansattes arbeidsinnhold og kompetanse i tråd med det selskapet til enhver tid skal levere til kundene. Personal- og lønnspolitikken må derfor balanseres mellom kostnadseffektivitet, markedstilpasning og fleksibilitet.

Likestilling og mangfold

KLP Skadeforsikring AS har tilsluttet seg KLP-konsernets nedfelte policy for likestilling og mangfold som er basert på

respekt for tanken om likeverd og rettferdighet. Dette medfører ikke bare oppmerksomhet på kjønnsmessig likestilling, men også inkludering av personer med redusert funksjonsevne og andre grupper som har problemer med innpass i arbeidslivet. Retningslinjene for rekruttering tilsier at minst én søker med annen etnisk bakgrunn og minst én søker med redusert funksjonsevne skal kalles inn til intervju såfremt de er kvalifisert til stillingen. Videre er det etablert et konsernfelles samarbeid med NAV Arbeidslivssenter, samt attføringsbedriften Funkweb for å tilby praksisplasser til personer som har behov for å prøve ut sin arbeidsevne.

Nye medarbeidere gjennomgår et introduksjonsprogram hvor de gjøres kjent med KLPs verdigrunnlag, etiske retningslinjer og policy for likestilling og mangfold. Selskapet vil fortsette å tilby fleksible arbeidsordninger, hjemmekontor og annet, der det er mulig i forhold til stillingens innhold.

Eventuelle lønnsforskjeller mellom kvinner og menn er hensyntatt i forbindelse med lønnsoppgjør for å utligne forskjeller innen samme stillingskategori.

Målsettingen om minst 40 prosent av hvert kjønn blant selskapets ledere på alle nivåer er nådd kun på nivå 2. Målet søkes nådd gjennom blant annet utdanningsstøtte og internrekruttering til lederstillinger. Man skal også aktivt søke å finne kvinnelige kandidater ved ansettelser ved å innkalle et flertall av kvinner til intervju, samt aktivt søke å motivere avdelingsledere for større ansvar. Selskapet skal også jobbe for en god kjønnsfordeling ved nyvalg til styret.

Kjønnsfordelingen i KLP Skadeforsikring AS ser slik ut, fordelt på ledernivå og øvrige ansatte:

Funksjon i bedriften	Kvinner		Menn		Totalt Antall
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Antall Ledernivå 1	1	16,7 %	5	83,3 %	6
Antall Ledernivå 2	5	50,0 %	5	50,0 %	10
Øvrige ansatte	54	52,9 %	48	47,1 %	102
Midlertidige	3	42,9 %	4	57,1 %	7
Totalt ansatte	63	51,4 %	62	49,6 %	125

Ved utgangen av året var tre av seks (50 prosent) styremedlemmer kvinner.

Framtidsutsikter

Offentlige innkjøpsregler tilsier at om lag hver fjerde kommune vil komme på anbud hvert år. Indikasjoner så langt tyder på at det kan forventes et normalt antall anbudsutlysninger i 2015.

I bedriftsmarkedet er det planlagt svært mange aktiviteter rettet mot bedrifter innen kjernemarkedet med offentlig tilknytning. Videre vil det, i tråd med selskapets ambisjon om en styrket markedsposisjon og vekst i bedriftsmarkedet, satses i et utvidet bedriftssegment basert på gjenbruk av selskapets eksisterende produktportefølje.

Selskapets satsning i kraftmarkedet er godt i gang, og basert på erfaringene så langt kan det forventes en høy anbudsaktivitet i 2015.

Konsernets gruppelevsportefølje ble med virkning fra 1. januar 2015 overført til KLP Skadeforsikring AS. Gruppelevsforsikring vil inngå som en naturlig del av selskapets løsninger for personforsikringer og markedsføres på samme måte som eksisterende produkter for yrkesskade og trygghet.

Som et ledd i konsernets samlede satsning mot medlemmene i KLP, vil selskapet i 2015 øke innsatsen innen personmarkedet ytterligere.

Selskapet vil i sin IT-utvikling legge vekt på gode digitale løsninger.

Det er generelt stor mobilitet i kundemassen og dermed lavere fornyelsesrater hos selskapene. Selv om forsikringsresultatet for 2014 var godt, oppleves premienivået innenfor flere av bransjene å være lavt, noe som til dels kan forklares gjennom sterk konkurranse. Tross dette er selskapet i en god posisjon til å oppnå fremtidig vekst.

Styret opplever at organisasjonen er godt rustet for å møte de fremtidige kunde- og markedsbehov.

Sverre Thornes
Styreleder

Toril B. Ressem

Oslo, den 27. februar 2015

Inger Østensjø

Reidun W. Ravem

Tore Tenold
Administrerende direktør

Jan Hugo Sørensen

Steinar Haukeland
Ansattevalgt representant

STYRET I KLP SKADEFORSIKRING AS

JAN HUGO SØRENSEN

TORIL BARIUSDOTTER RESSEM

SVERRE THORNES

INGER ØSTENSJØ VAR IKKE
TILSTEDE DA BILDET BLE TATT

REIDUN W. RAVEM

STEINAR HAUKELAND

LENE ELISABETH BJERKAN

KLP Skadeforsikring AS Resultatregnskap

Note	Tusen kroner	2014	2013
	TEKNISK REGNSKAP		
4	Forfalte bruttopremier	921 300	832 248
4	Avgitte gjenforsikringspremier	-50 511	-57 842
	Endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie	-27 663	-45 498
	Endring i gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	-1 258	-729
	Premieinntekter for egen regning	841 868	728 179
	Allokert investeringsavkastning overført fra ikke-teknisk regnskap	41 755	42 488
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	2 210	2 479
	Brutto betalte erstatninger	-651 125	-613 224
	Gjenforsikringsandel av betalte bruttoerstatninger	54 931	80 577
	Endring i brutto erstatningsavsetning	97 955	55 918
	Endring i gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetninger	-80 853	-87 391
4	Erstatningskostnader for egen regning	-579 093	-564 120
19	Salgskostnader	-58 097	-51 012
	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	-136 001	-139 821
20	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-194 099	-190 833
	Resultat av teknisk regnskap før sikkerhetsavsetninger	112 642	18 194
	Endring i sikkerhetsavsetning mv.	-2 596	-7 392
	Resultat av teknisk regnskap	110 046	10 802
	IKKE-TEKNISK REGNSKAP		
	Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	91 504	100 447
	Verdiendringer på investeringer	119 471	104 630
	Realisert gevinst og tap på investeringer	29 715	21 379
	Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-5 737	-5 750
6	Netto inntekter fra investeringer	234 952	220 706
	Allokert investeringsavkastning overført til teknisk regnskap	-41 755	-42 488
	Andre inntekter	941	845
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	194 138	179 063
	Resultat før skattekostnad	304 184	189 865
22	Skattekostnad	-64 298	-41 076
	Resultat før andre resultatkomponenter	239 886	148 789
	Andre resultatkomponenter		
	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	-22 577	-10 628
	Endring utsatt skatt andre resultatkomponenter	6 096	2 976
	TOTALRESULTAT FØR ENDRING I AVSETNINGER	223 404	141 137
	TOTALRESULTAT	223 404	141 137
	Herav:		
	Endring i avsetning til naturskadefondet	-23 709	46 573
	Endring i garantiordningen	-3 756	-2 982
	Netto konsernbidrag	-120 451	0
	Årsresultatdisponeringer til(-) / fra(+) annen egenkapital	-75 488	-184 727
	Sum	-223 404	-141 137

KLP Skadeforsikring AS Balanse

Note	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
EIENDELER			
	Aktiverte IT-systemer	10 137	13 912
15	Immaterielle eiendeler	10 137	13 912
9	Investeringer som holdes til forfall	350 234	519 787
9	Utlån og fordringer	848 241	861 202
7	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	1 198 476	1 380 988
	Aksjer og andeler aksjefond	418 174	395 694
	Andeler i eiendomselskaper	441 525	419 326
8,12	Aksjer og andeler	859 699	815 020
	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	0	840 437
9,12	Andeler rentefond	1 634 774	433 550
	Andre finansielle eiendeler	18 832	7 152
7,9	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	2 513 305	2 096 159
Sum investeringer		3 711 781	3 477 147
	Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	9 874	11 132
	Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	18 735	99 588
4	Gjenforskringsandel av brutto forsikringsforpliktelse	28 609	110 720
	Fordringer på forsikringstakere	97 342	102 485
	Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	9 614	28 381
	Fordringer innen konsern	20 248	0
	Andre fordringer	503	528
Fordringer		127 707	131 393
	Bankinnskudd	66 831	31 773
Andre eiendeler		66 831	31 773
SUM EIENDELER		3 945 066	3 764 946

KLP Skadeforsikring AS Balanse

Note	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Innskutt egenkapital			
	Aksjekapital	220 000	220 000
	Annen innskutt egenkapital	140 866	140 866
13,14	Innskutt egenkapital	360 866	360 866
Opptjent egenkapital			
	Avsetning til naturskadefondet	178 082	154 373
	Avsetning til garantiordningen	35 943	32 187
14	Fond mv.	214 025	186 560
Annen opptjent egenkapital		546 808	426 808
14	Opptjent egenkapital	760 833	613 368
	Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	246 480	218 817
	Brutto erstatningsavsetning	1 778 902	1 876 857
	Sikkerhetsavsetninger	529 644	527 048
4	Forsikringsforpliktelse brutto	2 555 026	2 622 722
21	Pensjonsforpliktelser o.l	70 555	52 066
22	Utsatt skatt	14 736	1 046
Avsetninger for forpliktelser		85 291	53 111
	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	30 578	37 641
	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	2 328	2 940
7	Forpliktelser til kredittinstitusjoner	3	5
	Konsernbidrag	120 451	39 835
	Forpliktelser innen konsern	9 738	11 953
	Andre forpliktelser	7 443	10 934
Forpliktelser		170 541	103 308
	Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	12 508	11 570
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		12 508	11 570
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		3 945 066	3 764 946

Sverre Thornes
Styreleder

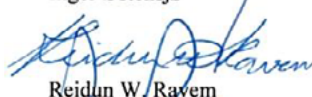

Toril B. Ressem

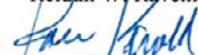
Oslo, den 27. februar 2015

Inger Østensjø

Reidun W. Ravem

Tore Tenold
Administrerende direktør

Jan Hugo Sørensen

Steinar Haukeland
Ansattevalgt representant

KLP Skadeforsikring AS Oppstilling av endringer i egenkapitalen 31.12.2014

2014			
Tusen kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2014	360 866	613 368	974 234
Resultat	0	239 885	239 885
Utvidet resultat	0	-16 481	-16 481
Sum totalresultat	0	223 404	223 404
Transaksjoner med eierne			
Tilbakebetalt egenkapitaltilskudd	0	0	0
Avgitt konsernbidrag netto etter skatt	0	-120 451	-120 451
Mottatt konsernbidrag uten skattemessig effekt	0	44 512	44 512
Sum transaksjoner med eierne	0	-75 939	-75 939
Egenkapital 31.12.2014	360 866	760 833	1 121 699
2013			
Tusen kroner	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2013	360 866	472 232	833 098
Resultat	0	148 789	148 789
Utvidet resultat	0	-7 652	0
Sum totalresultat	0	141 137	141 137
Transaksjoner med eierne			
Tilbakebetalt egenkapitaltilskudd	0	0	0
Avgitt konsernbidrag netto etter skatt	0	0	0
Netto konsernbidrag	0	0	0
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0
Egenkapital 31.12.2013	360 866	613 368	974 234

KLP Skadeforsikring AS Kontantstrømoppstilling

Tusen kroner	2014	2013
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Innbetalte premier direkte forsikring	927 480	805 687
Utbetalte gjenforsikringspremier	-50 511	-57 842
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser direkte forsikring	-631 004	-580 715
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	73 662	63 022
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tjenester	-155 253	-114 293
Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnetninger, arbeidsgiveravgift mv.	-94 956	-94 733
Utbetaling av renter	-2 514	-2 428
Innbetaling av renter	94 086	104 337
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-3	-405
Innbetalinger vedrørende verdipapirer	1 589 850	654 911
Utbetalinger vedrørende verdipapirer	-1 689 552	-797 667
Netto inn- og utbetalinger for kjøp/salg av andre verdipapirer med kort løpetid	-11 333	-30 980
Netto inn- og utbetalinger fra eiendomsvirksomheten	24 941	27 072
NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	74 893	-24 034
NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER	0	0
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER		
Innbetalinger ved utstedelse av aksjekapital/preferansekapital	0	0
Utbetalinger av konsernbidrag	-39 835	0
NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	-39 835	0
NETTO ENDRING I BANKINNSKUDD	35 058	-24 034
BEHOLDNING AV BANKINNSKUDD VED PERIODENS BEGYNNELSE	31 773	55 807
BEHOLDNING AV BANKINNSKUDD VED PERIODENS SLUTT	66 831	31 773

Note 1 Generell informasjon

KLP Skadeforsikring AS leverer skadeforsikring til kommuner, fylkeskommuner, helseforetak og bedrifter både i offentlig og privat sektor. Selskapet leverer også forsikringsprodukter til personmarkedet, primært mot KLPs pensjonskunder. Det største produktområdet er forsikring til offentlig sektor.

KLP Skadeforsikring AS er et aksjeselskap registrert og hjemmehørende i Norge. KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av

Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Selskapet har hovedkontor i Dronning Eufemias gate 10, 0191 Oslo.

Selskapets årsregnskap for 2014 ble vedtatt av selskapets styre den 27.02.2015.

Note 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsipper

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelse av selskapsregnskapet. Disse prinsippene er benyttet konsistent for alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår.

2.1 BASISPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i henhold til Forskrift nr. 1241 av 16. desember 1998: «Forskrift om årsregnskap m.m. for forsikringselskaper» (årsregnskapsforskriften). Dette innebærer at selskapets årsregnskap er utarbeidet i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (EU-godkjent IFRS/IAS) med de tillegg og unntak som følger av årsregnskapsforskriften.

Selskapsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Finansielle eiendeler og gjeld (herunder finansielle derivater) er vurdert til virkelig verdi over resultatet.
- Eierandeler i eiendomsselskaper som er heleid i KLP-konsernet er vurdert etter egenkapitalmetoden.
- Utlån og fordring og finansielle eiendeler som holdes til forfall vurderes til amortisert kost.

For å utarbeide selskapsregnskap etter årsregnskapsforskriften, må ledelsen foreta regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke selskapets regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimater. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater av vesentlig betydning for selskapet er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift.

2.2 SEGMENTINFORMASJON

Selskapets forretningsmessige segmenter er definert i forhold til forretningsområder hvor risiko og avkastning skiller seg fra hverandre. Selskapets segmenter er inndelt i offentlig/bedrift og personmarked.

2.3 OMBREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

a) Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Selskapsregnskapet presenteres i norske kroner (NOK), som er den funksjonelle valutaen til selskapet.

b) Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Valutagevinster og tap på transaksjoner i utenlandsk valuta resultatføres. Det gjel-der også omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) på balansen- dagen.

Valutavirkningen på ikke-pengeposter (både eiendeler og forplik- telser) inngår som del av gevinst og tap ved vurdering til virkelig verdi. Valutadifferanser knyttet til ikke-pengeposter som aksjer til virkelig verdi over resultatet, inngår som et element i resultatført verdiendring.

2.4 IMMATERIELLE EIENDELER

Selskapets immaterielle eiendeler består i all hovedsak av aktiverte IT-systemer. Ved kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader utbetalt til systemleverandør, samt ekstern konsulentbistand og internt medgåtte kostnader for å få systemet installert og klart til bruk.

Ved videreutvikling av IT-systemer aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende.

Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid (3 – 12 år). Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskrives disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

Immaterielle eiendeler vurderes for verdifall nå det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte verdi. Forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp nedskrives. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi.

2.5 FINANSIELLE EIENDELER

Selskapets finansielle eiendeler er inndelt i følgende kategorier: Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat, Utlån og fordringer

og finansielle eiendeler som holdes til forfall. Hensikten med eiendelen bestemmer klassifikasjonen, og ledelsen foretar klassifiseringen ved anskaffelse av den finansielle eiendelen.

a) Virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien inndeles i to underkategorier: 1) Holdt for omsetning, 2) frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse etter virkelig verdi opsjon.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvigninger. Derivater klassifiseres i denne kategorien, med mindre de er en del av en sikring. Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked, eller der slik pris ikke finnes, gjennom intern modell med jevnlig innhenting av ekstern prising for å kvalitetssikre intern prisingsmodell.

Finansielle eiendeler frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse består av finansielle eiendeler som forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi. Størrelsen på porteføljen bestemmes ut fra selskapets ønskede risikoeksponering mot rente- og aksjemarkedet.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, medtas i resultatregnskapet i den perioden de oppstår. Dette inngår i linjen «Verdiendringer på investeringer».

Kupongrenter er inntektsført etter hvert som de er påløpt, og inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler». Aksjeutbytte innregnes i resultatet i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler» når selskapets rett til utbytte er fastslått.

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt i forhold til observerbar kjøpskurs i et aktivt marked, eller der slik kjøpskurs ikke finnes, gjennom interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne data.

b) Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler, med unntak av derivater, med faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked eller som selskapets har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat.

Utlån og fordringer er inndelt i to underkategorier:

- i) Utlån og fordringer tilknyttet investeringsvirksomheten
- ii) Utlån og fordringer øvrige inklusive fordringer på forsikringstakere

Utlån og fordringer i investeringsvirksomheten består av obligasjoner til amortisert kost som ikke er priset i et aktivt marked.

Utlån og fordringer øvrige inklusive premiefordringer består av premiefordringer og diverse øvrige fordringer.

Utlån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemethode med eventuelt nedskrivning for tap.

Effektiv rente på utlån og fordringer i investeringsvirksomheten resultatføres og inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler».

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne data.

c) Finansielle eiendeler som holdes til forfall

Finansielle eiendeler som holdes til forfall består av finansielle eiendeler, som ikke er derivater, og som har faste eller bestembare betalinger og definert et forfallstidspunkt, og som selskapet har intensjon og evne til å holde til forfall med unntak for:

- a) de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.
- b) de som oppfyller definisjonen til Utlån og fordringer.

Finansielle eiendeler som holdes til forfall innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost med bruk av effektiv rentemethode med fradrag for nedskrivning for tap, og denne verdiendringen inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler» i resultatregnskapet.

Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked.

Finansielle eiendeler som holdes til forfall innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost med bruk av effektiv rentemethode med fradrag for nedskrivning for tap, og denne verdiendringen inngår i linjen «Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler» i resultatregnskapet.

Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked.

Kjøp og salg av finansielle eiendeler regnskapsføres på handelsdato, det vil si når selskapet har forpliktet seg til å kjøpe eller selge den finansielle eiendelen. Finansielle eiendeler innregnes til virkelig verdi fra det tidspunkt selskapet overtar rettigheter og forpliktelser knyttet til eiendelen. Direkte kjøpsomkostninger inkluderes i anskaffelseskost med unntak for kjøpsomkostninger knyttet til eiendeler til virkelig verdi over resultat. For disse eiendelene kostnadsføres kjøpsomkostningene direkte. For finansielle eiendeler hvor kjøpsomkostninger inngår i anskaffelseskost, vil differansen mellom transaksjonskurs inklusive kjøpsomkostninger danne grunnlag for verdiendring mot sluttkurs på handelsdagen. Finansielle eiendeler fraregnes når selskapet ikke lenger har rett til å motta kontantstrømmen fra eiendelen eller selskapet har overført all risiko og rettigheter knyttet til eierskapet.

2.6 ANDELER I EIENDOMSSLESKAPER

Selskapet eier fast eiendom gjennom ansvarlige selskaper som er heleid i KLP-konsernet. Disse andelene er klassifisert som «Andeler i eiendomsselskaper». Andelene innregnes etter egenkapitalmetoden. Det innebærer at selskapets andel av over eller underskudd i de ansvarlige selskapene resultatføres og tillegges balanseført verdi sammen med ikke resultatførte egenkapitalendringer.

Eiendommene i de ansvarlige selskapene verdsettes og regnskapsføres til virkelig verdi. Selskapet benytter KLP-konsernets verdsettelsesmodell for å beregne markedsverdi.

Verdsettelsesmetoden er basert på neddiskontering av eiendommens forventede netto kontantstrøm med markedets avkastningskrav. Ved beregning av netto kontantstrøm benyttes i utgangspunktet markedsløse til gjeldende betingelser, mens det for perioder etter kontraktsutløp fastsettes en antatt markedsløse. Videre hensyntas et inntektsfradrag basert på forventet ledighet, forventede påkostninger og normale driftskostnader.

Forventet kontantstrøm neddiskonteres med et avkastningskrav som fastsettes med grunnlag i den risikofrie renten (10-års norsk statsobligasjonsrente) justert med et tillegg for estimat på en 20-års risikofri rente. Estimater på 20-årsrenten tilsvare helningen på swapkurven mellom 10 og 20 år. Den risikofrie renten tillegges så et administrasjonstillegg som tilsvare driftskostnader i KLP Eiendom AS, og består av de kostnader som ikke er direkte henførbare til den enkelte forvaltningseiendom. Til sist legges det på en risikopremie som fastsettes ut i fra risikovilligheten blant investorene i eiendomsmarkedet hensyntatt eiendomsspesifikke forhold som geografi, eiendomstype, leietakere med mer.

Kvartalsvis takseres et fast utvalg av eiendomsmassen til konsernet av eksterne, uavhengige og kvalifiserte aktører. Ved vesentlig avvik fra egen vurdering av virkelig verdi analyseres differansene og verdsettelsesmodellens parametere justeres dersom dette viser seg nødvendig.

2.7 ALLOKERT INVESTERINGSAVKASTNING

Investeringsavkastningen registreres i det ikke-tekniske regnskap. En andel av investeringsavkastningen overføres (allokeres) fra det ikke-tekniske regnskap til det tekniske regnskap.

Ved beregning av allokert investeringsavkastning benyttes et beregningsgrunnlag svarende til «Forsikringsfond brutto» med fradrag for posten «Andre tekniske avsetninger». I tillegg inngår posten «Gjenforsikringsandel av brutto forpliktelser» i beregningen. Beregningsgrunnlaget fastsettes som et gjennomsnitt for regnskapsåret. Ved gjennomsnittsberegningen benyttes opplysninger om ovennevnte balansepost relatert til inngående og utgående balanser samt opplysninger fra balanseoppstillingen kvartalsvis.

Som forsikringsteknisk rente anvendes regnskapsårets gjennomsnittlige rente på statsobligasjoner med gjenstående løpetid på tre år. Av praktiske årsaker er gjennomsnittet for 2013 og 2014 beregnet ved å anvende data for perioden medio desember forutgående år til medio desember inneværende år. Gjennomsnittlig forsikringsteknisk rente for 2014 er beregnet av Finanstilsynet til 1,55 prosent. For 2013 var den beregnet til 1.62 prosent.

2.8 MOTREGNING

Finansielle eiendeler og finansiell gjeld er bare motregnet i den grad det foreligger en juridisk rett til å motregne forpliktelse mot fordring, samt at forfallstidspunktet for eiendelen samsvarer med forfallstidspunktet for forpliktelsen.

2.9 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Selskapet definerer forsikringskontrakter i tråd med IFRS 4. Et avgjørende vilkår for at en kontrakt defineres som forsikringskontrakt er at den må inneholde betydelig forsikringsrisiko. Produktene selskapet tilbyr tilfredsstillende kravet om betydelig forsikringsrisiko etter denne definisjonen.

Det er gjennomført tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på de regnskapsførte forpliktelsene på forsikringskontraktene står i forhold til forsikringskundernes kontraktsmessige rettigheter. Selskapets avsetninger tilfredsstillende kravene i denne testen, og IFRS 4 stiller ikke ytterligere krav til reservering. Selskapet har derfor benyttet gjeldende norsk regelverk for regnskapsføring av forsikringskontrakter.

2.10 PRODUKTER

I skadeforsikring tilbys følgende produkter:

Yrkeskade og Trygghet

Forsikringskontrakter som dekker kundenes arbeidstgere for yrkeskader som faller inn under yrkesskadeloven og hovedtariffavtalen. I tillegg tegnes forsikringskontrakter som dekker arbeidstgerne for ulykke i fritiden.

Ulykke

Forsikringskontrakter som dekker kunden for ulykker i fritiden. Det tegnes også forsikringskontrakter som dekker skoleelever i skoletiden.

Brann-Kombinert

Forsikringskontrakter som dekker skade på kundenes eiendommer og eventuelle verditap som påføres kunden ved skade eller tap av eiendommen. Produktet inkluderer også en obligatorisk naturskadedekning.

Motorvogn

Forsikringskontrakter som dekker skade oppstått ved bruk av kundenes motorvogner.

Ansvar

Forsikringskontrakter som dekker skade påført tredjeperson som en følge av kundenes virksomhet.

Reise

Forsikringskontrakter som dekker skader og tap oppstått på reiser.

Barneforsikring

Forsikringskontrakter som dekker utgifter ved ulykker eller alvorlig sykdom samt inntektsbortfall (uførepensjon).

Risikoen for selskapet reduseres gjennom tegning av reassuranskontrakter som dekker erstatninger over gitte beløp pr. skade i alle bransjer nevnt over.

2.11 FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

Selskapet skal til enhver tid ha forsikringstekniske avsetninger som gir full dekning av det forsikringstekniske ansvar og annen risiko avledet av forsikringsvirksomheten. Selskapets avsetninger skal i alle tilfeller til enhver tid oppfylle de minstekrav til avsetninger som følger av forskrifter eller av vedtak og regler gitt i medhold til «Forskrift om forsikringstekniske avsetninger og risikostatistikk i skadeforsikring» av 10. mai 1991 nr 301 og «Utfyllende forskrift om forsikringstekniske avsetninger og risikostatistikk i skadeforsikring» av 18. november 1992 nr. 1242 med oppdateringer.

Følgende fond inngår forsikringstekniske avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie

Premieavsetningen utgjør den ikke opptjente del av forfalt premie ved regnskapsårets slutt.

Erstatningsavsetning

Avsetningen omfatter avsetninger knyttet til skader som er meldt, men ikke oppgjort. Videre gjelder det skader som er inntruffet, men ikke meldt ved regnskapsårets slutt. Avsetningen inkluderer avsetning til indirekte skadebehandlingskostnader.

Sikkerhetsavsetning

Sikkerhetsavsetning skal sikre selskapets evne til å dekke erstatningsansvar for egen regning grunnet ekstraordinære skadeforløp.

Forsikringslovgivningens krav til forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring er ikke utelukkende knyttet til eksisterende kontrakter med kundene. Tre typer avsetninger faller derfor utenfor den regnskapstekniske gjeldsdefinisjonen, og inngår dermed i selskapets regnskapsmessige egenkapital.

a) Garantiordning

Avsetning til garantiordningen er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger som følger av at et annet skadeforsikringsselskap ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetningen tilsvarer 1,5 prosent av de tre siste års opptjente bruttopremie. Avsetning til garantiordningen er å betrakte som en betinget forpliktelse og må således klassifiseres som egenkapital.

b) Naturskadefond

Avsetning til naturskadefondet er ment å dekke mulige fremtidige utbetalinger til erstatninger knyttet til fremtidige naturskader. Avsetningen reflekterer forsikringsrisiko, og foretas med utgangspunkt i eksisterende kontrakter, men avsetningen fjernes ikke ved kontraktens opphør. Anvendelse av fondet kan således gå til dekning av fremtidige naturskader som ikke er knyttet til eksisterende forsikringskontrakter. Avsetninger knyttet til fremtidige hendelser kan ikke klassifiseres som en forpliktelse og må derfor klassifiseres som egenkapital.

c) Reassuranseavsetningen

Reassuranseavsetningen representerer avsetning til dekning av de kostnader som påløper hvis en eller flere av selskapets reassurandører ikke dekker sine andeler av de samlede erstatningsforpliktelser. Reassuranseavsetningen klassifiseres som egenkapital og presenteres som en del av annen opptjent egenkapital.

2.12 PENSJONSFORPLIKTELSE EGEN ANSATTE

Konsernets pensjonsforpliktelse er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenestepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter («Fellesordning»). Pensjonsansvar utover disse ordningene dekkes over driften. Pensjonskostnadene er behandlet i samsvar med IAS 19. Selskapet har en ytelsesbasert pensjonsordning for sine ansatte. Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordninger er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag av virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk

av rentene på norske høykvalitetsobligasjoner. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Presentasjon av pensjonskostnaden i resultatregnskapet følger av IAS 1. Av denne standarden fremkommer det valgdagang for netto rentelementet som kan klassifiseres enten som en driftsrelatert kostnad eller som en finanskostnad. Det valget som selskapet gjør må følges konsekvent for senere perioder. Selskapet har presentert pensjonskostnaden under regnskapslinjen «Forsikringsrelaterte driftskostnader», mens netto rentelementet er presentert i regnskapslinjen «Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader». Estimativviket er klassifisert i «utvidet resultat».

2.13 SELSKAPETS EGENKAPITAL

Selskapets egenkapital består av aksjekapital og annen egenkapital. Aksjekapitalen er stiftet av Kommunal Landspensjonskasse, som eier alle aksjene i selskapet. Selskapets aksjer er et omsettelig egenkapitalinstrument, men aksjene er ikke notert på børs eller annen markeds plass.

Annen egenkapital består av mottatt konsernbidrag og opptjent egenkapital.

Det vises også til omtale under pkt. 2.11 hvor det fremgår at avsetning til garantiordningen og avsetning til naturskadepoolen inngår i selskapets egenkapital som bundne fond.

Utdeling fra selskapet er regulert gjennom alminnelige selskapsrettslige bestemmelser.

2.14 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget.

a) Premieinntekter

Premieinntekter inntektsføres med det beløp som forfaller i regnskapsåret. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning mot uopptjent premie. Andel av periodens brutto premieinntekt som tilfaller reassurandør i forbindelse med gjenforsikring går til fradrag i brutto premieinntekt.

b) Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost, inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetoden. For rentebærende finansielle investeringer som måles til virkelig verdi klassifiseres renteinntekten som løpende avkastning fra finansielle investeringer, mens effekten av renteendringer klassifiseres som netto urealisert gevinst fra finansielle investeringer til virkelig verdi over resultatet.

2.15 BETALBAR OG UTSATT SKATT

Skattekostnaden består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført over utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført over utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattelover og skatteregler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt på balansedagen i de land der selskapet og datterselskaper opererer og genererer skattepliktig inntekt. Ledelsen vurderer løpende de standpunkter som er hevdet i selvangivelsene der gjeldende skattelover er gjenstand for fortolkning. Basert på ledelsens vurdering, foretas avsetninger til forventede skattebetalinger der dette anses nødvendig.

Det er beregnet utsatt skatt på midlertidige forskjeller mellom skattemessige og konsoliderte regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld. Dersom en midlertidig forskjell oppstår ved første gangs balanseføring av en gjeld eller eiendel i en transaksjon, som ikke er en virksomhetssammenslutning, og som på transaksjonstidspunktet verken påvirker regnskaps- eller skattemessig resultat, blir utsatt skatt ikke balanseført. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Note 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Selskapet utarbeider estimater og antakelser om framtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige framtidige hendelser vurdert ut ifra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedenfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i framtidige perioder.

3.1 FORSIKRINGSKONTRAKTER

Ved beregning av forsikringstekniske avsetninger i bransjen skadeforsikring er det foretatt individuell skadereservering for alle meldte skader (RBNS). Reserveringene justeres i takt med løpende skadebehandling. Alle åpne skader skal ha en spesiell vurdering minst én gang i året. Avsetning for inntrufne skader som ikke er meldt til selskapet (IBNR), skjer ved hjelp av statistiske modeller. Modellene hensyntar det erfaringsbaserte meldemønsteret innenfor de forskjellige risikogrupperne.

I skadeforsikring foretas det også målinger og justeringer av de totale erstatningsavsetningene (RBNS+IBNR) slik at det totale avsetningsnivået blir målt opp mot endringer i risikoelementer som skadefrekvens, storskadeinnslag, bestandssammensetning og bestandsstørrelse. Erstatningsavsetningene er vurdert til forventningsrett nivå, dvs. at det ikke er sikkerhetsmarginer i denne. Erstatningsavsetningen er ikke neddiskontert, dvs. at det ikke er hensyntatt finansinntekter av de avsatte midler frem til utbetalingstidspunktet. Dette representerer en sikkerhetsmargin i forhold til framtidige erstatningsutbetalinger.

Erstatningsavsetningen tillegges også en avsetning for framtidige indirekte skadebehandlingskostnader (ULAE). Denne beregnes med utgangspunkt i størrelsen på RBNS og IBNR.

Sikkerhetsavsetningen i skadeforsikring skal dekke ekstraordinære

Utsatt skattefordel og utsatt skatt skal motregnes dersom det er en juridisk håndhevbar rett til å motregne eiendeler ved betalbar skatt mot forpliktelser ved betalbar skatt, og utsatt skattefordel og utsatt skatt gjelder inntektsskatt som ilegges av samme skattemyndighet for enten samme skattepliktige foretak eller forskjellige skattepliktige foretaksom har til hensikt å gjøre opp forpliktelser og eiendeler ved betalbar skatt netto. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at framtidig skattepliktig inntekt vil foreligge der de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes.

2.16 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Som kontanter og kontantekvivalenter regnes kontantbeholdning og bankinnskudd tilknyttet daglig drift. Bankinnskudd tilknyttet verdipapirvirksomheten er definert som finansiell eiendel. Kontantstrømoppstillingen er satt opp etter den direkte metoden.

fluktuasjoner. Minstekravet tilsvarer et nivå som med 99 prosent sannsynlighet dekker fluktuasjoner i skaderesultatene.

Minstekrav til avsetninger i skadeforsikring er beregnet ved modeller gitt i forskrift om forsikringstekniske avsetninger fastsatt av Finanstilsynet. De faktiske avsetninger overstiger minstekravene.

3.2 ANDELER I EIENDOMSSLESKAPER

Selskapet eier andeler i eiendomsselskaper organisert som ANS, jmf. note 2, pkt 2.6. ANS-andelene omsettes ikke i et aktivt marked, og virkelig verdi estimeres ut i fra den underliggende eiendoms verdi. Det er heller ikke et aktivt marked for de underliggende eiendommer, og verdifastsettelsen av disse er basert på en intern prisningsmodell hvor det tas utgangspunkt i et langsiktig avkastningskrav for den enkelte eiendom. Verdsettelsen utføres av søsterselskapet KLP Eiendom AS, som har erfaring med å verdsette investeringseiendom for KLP-konsernet. KLP Eiendom AS er en betydelig eiendomsaktør i det norske markedet.

Per 31.12.2014 ble bygninger og faste eiendommer verdsatt ved hjelp av KLP Eiendom AS verddivurderingsmodell. Modellen tar utgangspunkt i neddiskontering av beregnet 20 års kontantstrøm, og benyttet per 31.12.2014 en diskonteringsfaktor som tilsvarer markedets avkastningskrav for tilsvarende eiendommer.

Følgende hovedkomponenter inngår i framtidig kontantstrøm:

- Någjeldende betingelser, kontraktsutløp og antatt markedsleie
- Ledige arealer med antatt markedsleie
- Parkeringsinntekter, parkeringsareal og antall plasser
- Antatt årlig inflasjon
- Årlig leieregulering i prosent av inflasjon
- Generell ledighet
- Normale årlige driftskostnader
- Normale årlige felleskostnader pr. m²
- Oppgraderingskostnader pr. m² ved nyutleie

- Evt. ytterligere oppgraderingskostnader (år og beløp)
- Antall måneder ledighet ved hvert kontraktsutløp
- Antatt sluttverdi år 20
- Nominelt avkastningskrav

Som en del av verddivurderingen utføres også yieldbetraktninger for den enkelte eiendom og for totalporteføljen. I tillegg til verdsettelse ved bruk av KLP Eiendom AS verddivurderingsmodell innhentes eksterne verddivurderinger for et utvalg av eiendommene. Disse benyttes for å fastsette egne beregningsparametere og for å kvalitetssikre de interne verddivurderingene.

Mindre endringer i avkastningskravet vil gi relativt store utslag i eiendomsverdiene og det antas at vesentlige endringer i spesielt «Gjeldende betingelser, kontraktsutløp og antatt markedsleie» samt «Generell ledighet», er de faktorene som vil påvirke regnskapstallene mest.

Sensitivitetsanalysen (tabellen) viser hvordan verdien av en av selskapets sentralt beliggende kontoreiendommer i Oslo endrer seg ved visse endringer i sentrale parametre i selskapets verdsettelsesmodell. Analysen viser endring i verdi (angitt som prosentvis endring) for gitt endring i en parameter under forutsetning av at alle andre parametre holdes uendret. I realiteten vil det være slik at det er innbyrdes sammenheng mellom flere variabler, slik at en endring i en parameter vil medføre endring i en eller flere andre parametre. Oppgitte sensitivitetstall fanger ikke opp slike sammenhenger mot andre variabler, og er kun vist for illustrative formål. Virkningene av endringer i parametre vil variere noe fra eiendom til eiendom:

	Endring i parameter	Endring i verdi
Avkastningskrav	+100 bps	-11%
	-100 bps	13%
Markedsleie	10%	8%
	-10%	-8%
Exit yield	+100 bps	-5%
	-100 bps	8%
Inflasjon	+50 bps	6%
	-50 bps	-6%

3.3 PENSJONSFORPLIKTELSE EGENE ANSATTE

Nåverdien av netto pensjonsforpliktelser selskapet har overfor sine ansatte, avhenger av en rekke forutsetninger av økonomisk og demografisk art. Selskapet følger «Veiledningen for fastsettelse av pensjonsforutsetninger» utgitt av Norsk regnskapsstiftelse (NRS). Oppdatert veiledning utgitt 6. januar 2015 er lagt til grunn for oppdatert måling av beste estimat for påløpt forpliktelse og midler per 31.12.2014.

Ved regnskapsføring av pensjonsordninger etter IAS 19 må en rekke aktuarmessige forutsetninger fastsettes. Fastsettelsen involverer betydelige elementer av skjønn og praktiske tilnærminger. Det er lagt vekt på at forutsetningene er innbyrdes konsistente. De parameterne som er av størst betydning for netto pensjonsforpliktelser, er diskonteringsrente, forutsetning om framtidig lønnsvekst, forutsetning

om framtidig regulering av folketrygdens grunnbeløp (G-regulering), pensjonsregulering, forutsetninger om framtidig levealder og framtidig uttakstilbøyelighet av AFP.

Selskapet benytter seg av valgdgangen gitt av «Veiledning for fastsettelse av pensjonsforutsetninger» til å bruke renten for foretaksobligasjoner (OMF) som diskonteringsrente med den begrunnelse at man mener at det foreligger et likvid marked for foretaksobligasjoner med lang løpetid. I denne vurderingen er det tatt hensyn til markedsvolum, bid/ask spread, prispålitelighet, omsetningsvolum og hyppighet og utstedervolum. Pr. 31.12.2014 har man brukt en diskonteringsrente på 2,3 %.

Forutsetningene om framtidig lønnsvekst, framtidig G-regulering/pensjonsregulering er fastsatt i tråd med veiledningens konkrete anbefaling til henholdsvis 2,75 prosent (lønnsvekst) og 2,5 prosent (regulering av G/pensjoner). For den kommunale pensjonsordningen skal pensjonsreguleringen være lik G-reguleringen.

Ved måling av påløpt pensjonsforpliktelse (beste estimat) per 31.12.2014 er det lagt til grunn nye dødelighetsforutsetninger. Selskapet har lagt til grunn dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivinger.

Det er lagt til grunn en framtidig uttakstilbøyelighet på 45 prosent, det vil si de som tar ut AFP ved fylte 62 år.

3.4 VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, og er i stor grad eiendeler som omsettes i et marked slik at markedsverdien kan fastsettes med stor grad av sikkerhet. For noterte papirer med liten omsetning, vurderes det hvorvidt det observerbare kursen kan antas å være reell.

Dersom det konkluderes med at en observerbar markedskurs ikke er representativ for eiendelens virkelige verdi, eller verdipapiret ikke omsettes i et notert marked, estimeres markedsverdien. Estimater baseres på markedsforhold som foreligger på balansedagen. Unoterte rentepapirer prises ut i fra en rentekurve med et risikotillegg som representerer markedets prising av utsteders bransjespesifikke risiko. Rentekurvene innhentes daglig fra eksterne kilde, men spreadkurver innhentes månedlig. Det innhentes jevnlig eksterne priser på en betydelig andel av disse unoterte papirene for å etterprøve egne verdsettelsesmodeller.

3.5 TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som ikke måles til markedsverdi, vurderes for verdifall på balansedagen.

KLP Skadeforsikring AS sin portefølje av obligasjoner vurdert til amortisert kost, inkludert obligasjoner som holdes til forfall, vurderes enkeltvis hvert kvartal. Porteføljen består av høyt kredittvurderte utstedere, og dersom utsteders kredittvurdering endres negativt foretas det nedskrivning kun dersom det i tillegg observeres forhold som oppfattes som en objektiv hendelse som innvirker på framtidige kontantstrømmer fra investeringen.

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger

Tusen kroner	NÆRINGSBETONT					Sum næringsbetonte forsikringer	Ulykkesforsikringer	Kombinerte forsikringer
	Yrkesskade-forsikringer	Trygghets-forsikringer	Kombinerte forsikringer	Motorvogn-forsikringer	Ansvars-forsikringer			
Forfalte premier								
Brutto premier	94 974	63 366	262 836	110 548	42 105	573 830	9 174	84 045
Avgitte premier	1 413	915	34 083	596	235	37 241	127	140
Premier for egen regning	93 561	62 451	228 754	109 952	41 871	536 589	9 047	83 904
Brutto forretning								
Opptjente bruttopremier	96 960	63 024	268 284	110 307	43 430	582 005	8 703	74 910
Påløpne bruttoerstatninger	-18 085	82 778	166 783	78 380	27 864	337 721	3 537	65 240
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader	17 489	10 282	44 505	17 118	7 070	96 463	2 069	25 458
Forsikringsteknisk resultat brutto	97 555	-30 036	56 997	14 809	8 496	147 821	3 097	-15 788
Forsikringsrelaterte brutto driftskostnader som ikke kan henføres direkte til bransjer, er fordelt forholdsmessig etter premie.								
Avgitt forretning								
Opptjente premier	1 448	897	35 230	608	305	38 487	131	187
Gjenforsikringsandel påløpne erstatninger	58	0	-24 391	-1 400	0	-25 733	0	0
Forsikringsteknisk resultat	1 390	897	59 621	2 008	305	64 220	131	187
Egen regning								
Forsikringsteknisk resultat	96 166	-30 933	-2 624	12 800	8 192	83 601	2 967	-15 975
Finansinntekter	66 055	24 953	28 002	9 263	9 384	137 657	1 861	6 580
Resultat	162 221	-5 980	25 378	22 064	17 575	221 258	4 828	-9 395
Finansinntekter regnes ut ved «oppnådd finansinntekt» på 6,49 prosent multiplisert med gjennomsnittlige avsetninger i den aktuelle bransje.								
Påløpne erstatninger brutto								
Årets skader	81 865	50 226	230 851	91 837	27 663	482 441	5 960	68 466
Avviklingstap for tidligere år	-99 950	32 552	-64 068	-13 456	201	-144 720	-2 423	-3 226
Påløpne erstatninger brutto	-18 085	82 778	166 783	78 380	27 864	337 721	3 537	65 240
Påløpne erstatninger for egen regning								
Årets skader	81 865	50 226	230 851	91 837	27 663	482 441	5 960	68 466
Avviklingstap for tidligere år	-100 008	32 552	-39 676	-12 056	201	-118 987	-2 423	-3 226
Påløpne erstatninger for egen regning	-18 143	82 778	191 174	79 780	27 864	363 454	3 537	65 240

Tabellen fortsetter på neste side

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger

PRIVATBETONT							Totalt 2014	Totalt 2013	Totalt 2012	Totalt 2011	Totalt 2010
Motorvogn- forsikringer	Fritidsbåt- forsikringer	Reise- forsikringer	Sum privat- betonte forsikringer	Naturskade- forsikringer	Andre poolordninger m.m.	Barne- forsikring liv					
180 410	5 659	18 406	297 694	49 645	-530	661	921 300	832 248	750 279	650 287	630 845
847	0	52	1 165	12 105	0	0	50 511	57 842	58 992	43 560	50 458
179 563	5 659	18 354	296 529	37 541	-530	661	870 789	774 406	691 287	606 727	580 387
156 773	5 038	16 282	261 707	49 966	-530	488	893 637	786 750	717 181	643 903	585 315
114 036	4 115	10 020	196 949	13 964	4 147	390	553 171	557 306	557 938	506 397	760 151
52 738	1 689	4 814	86 768	10 820	-133	180	194 099	190 833	174 237	158 893	140 416
-10 001	-766	1 448	-22 010	25 182	-4 543	-83	146 368	38 611	-14 994	-21 387	-315 252
821	0	39	1 177	12 105	0	0	51 769	58 571	58 233	45 072	46 786
0	0	0	0	-189	0	0	-25 922	-6 813	21 911	-41 962	232 861
821	0	39	1 177	12 293	0	0	77 691	65 384	36 322	87 034	-186 075
-10 822	-766	1 409	-23 187	12 889	-4 543	-83	68 677	-26 773	-51 316	-108 421	-120 775
11 325	506	828	21 100	14 926	2 753	60	176 496	174 861	170 877	115 812	179 962
503	-260	2 237	-2 087	27 815	-1 790	-23	245 172	148 088	119 561	7 392	59 187
117 851	4 371	10 917	207 566	33 673	3 144	390	727 214	636 415	571 272	599 201	820 768
-3 816	-256	-897	-10 617	-19 709	1 003	0	-174 044	-79 108	-13 334	-92 806	-69 019
114 036	4 115	10 020	196 949	13 964	4 147	390	553 171	557 306	557 938	506 395	751 749
117 851	4 371	10 917	207 566	33 673	3 144	390	727 214	636 415	571 272	599 201	571 392
-3 816	-256	-897	-10 617	-19 520	1 003	0	-148 122	-72 295	-35 245	-50 844	-55 350
114 036	4 115	10 020	196 949	14 153	4 147	390	579 093	564 120	536 027	548 357	516 042

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger, forts.

Tusen kroner		NÆRINGSBETONT					Sum næringsbetonte forsikringer
		Yrkesskade-forsikringer	Trygghets-forsikringer	Kombinerte forsikringer	Motorvogn-forsikringer	Ansvars-forsikringer	
Forsikringstekniske avsetninger							
Premieavsetning, uopptjent brutto	31.12.2013	11 132	11 732	38 289	21 111	7 298	89 561
<i>Finanstilsynets minstekrav brutto</i>		<i>11 132</i>	<i>11 732</i>	<i>38 289</i>	<i>21 111</i>	<i>7 298</i>	<i>89 561</i>
Premieavsetning, reassuranseandel		388	211	9 940	161	129	10 829
Premieavsetning, uopptjent f.e.r.		10 745	11 521	28 349	20 949	7 169	78 733
<i>Finanstilsynets minstekrav f.e.r.</i>		<i>10 745</i>	<i>11 521</i>	<i>28 349</i>	<i>20 949</i>	<i>7 169</i>	<i>78 733</i>
Premieavsetning, uopptjent brutto	31.12.2014	9 146	12 074	32 841	21 352	5 973	81 386
<i>Finanstilsynet minstekrav brutto</i>		<i>9 146</i>	<i>12 074</i>	<i>32 841</i>	<i>21 352</i>	<i>5 973</i>	<i>81 386</i>
Premieavsetning, reassuranseandel		353	229	8 793	149	59	9 582
Premieavsetning, uopptjent f.e.r.		8 793	11 845	24 048	21 203	5 914	71 803
<i>Finanstilsynets minstekrav f.e.r.</i>		<i>8 793</i>	<i>11 845</i>	<i>24 048</i>	<i>21 203</i>	<i>5 914</i>	<i>71 803</i>
Erstatningsavsetning, brutto	31.12.2013	897 722	299 226	319 355	89 520	85 508	1 691 330
<i>Finanstilsynets minstekrav brutto</i>		<i>642 022</i>	<i>253 226</i>	<i>314 331</i>	<i>81 820</i>	<i>57 808</i>	<i>1 349 207</i>
Erstatningsavsetning, reassuranseandel		0	0	94 120	1 400	0	95 520
Erstatningsavsetning, f.e.r.		897 722	299 226	225 235	88 120	85 508	1 595 810
<i>Finanstilsynets minstekrav f.e.r.</i>		<i>624 858</i>	<i>252 599</i>	<i>222 932</i>	<i>80 238</i>	<i>56 079</i>	<i>1 236 705</i>
Erstatningsavsetning, brutto	31.12.2014	833 171	342 287	256 482	75 590	89 456	1 596 985
<i>Finanstilsynets minstekrav brutto</i>		<i>594 671</i>	<i>308 787</i>	<i>217 363</i>	<i>75 590</i>	<i>59 106</i>	<i>1 255 517</i>
Erstatningsavsetning, reassuranseandel		0	0	16 064	0	0	16 064
Erstatningsavsetning, f.e.r.		833 171	342 287	240 418	75 590	89 456	1 580 921
<i>Finanstilsynets minstekrav f.e.r.</i>		<i>581 302</i>	<i>308 250</i>	<i>202 464</i>	<i>74 683</i>	<i>58 019</i>	<i>1 224 718</i>
Sikkerhetsavsetning	31.12.2013	146 433	50 089	173 400	39 574	50 440	459 936
<i>Finanstilsynets minstekrav</i>		<i>66 433</i>	<i>25 089</i>	<i>68 400</i>	<i>19 574</i>	<i>20 440</i>	<i>199 936</i>
Sikkerhetsavsetning	31.12.2014	138 741	53 984	171 475	40 027	50 690	454 916
<i>Finanstilsynets minstekrav</i>		<i>58 741</i>	<i>28 984</i>	<i>66 475</i>	<i>20 027</i>	<i>20 690</i>	<i>194 916</i>
Avsetninger til pool-ordninger og andre spesielle ordninger							
Naturskadepoolen	31.12.2013						0
Garantiordningen							0
Naturskadepoolen	31.12.2014						0
Garantiordningen							0

I 2011 ble regnskapsføringen endret ved at indirekte skadebehandlingskostnader flyttes fra driftskostnader til erstatningskostnader. Erstatningsavsetningen ble også øket med en avsetning for fremtidige indirekte skadebehandlingskostnader samtidig som administrasjonsavsetningen i egenkapitalen falt bort. Tallene for 2010 er omarbeidet i henhold til dette og stemmer derfor ikke med det faktiske regnskapet for dette året.

Tabellen fortsetter på neste side

Note 4 Premier, erstatninger og avsetninger, forts.

Ulykkes- forsikringer	Kombinerte forsikringer	PRIVATBETONT			Sum privat- betonte forsikringer	Naturskade- forsikringer	Andre pool- ordninger m.m.	Barne- forsikring liv	Totalt 2014
		Motorvogn- forsikringer	Fritidsbåt- forsikringer	Reise- forsikringer					
1 936	35 505	74 388	2 354	6 153	120 336	8 712	0	207	218 817
1 936	35 505	74 388	2 354	6 153	120 336	8 712	0	207	218 817
36	82	186	0	0	303	0	0	0	11 132
1 900	35 424	74 202	2 354	6 153	120 033	8 712	0	207	207 685
1 900	35 424	74 202	2 354	6 153	120 033	8 712	0	207	207 685
2 407	44 640	98 025	2 975	8 276	156 323	8 391	0	380	246 480
2 407	44 640	98 025	2 975	8 276	156 323	8 391	0	380	246 480
32	35	212	0	13	291	0	0	0	9 874
2 375	44 605	97 814	2 975	8 263	156 032	8 391	0	380	236 606
2 375	44 605	97 814	2 975	8 263	156 032	8 391	0	380	236 606
20 251	31 824	46 160	1 707	3 380	103 321	74 567	7 297	341	1 876 857
20 251	21 224	43 660	507	2 705	88 346	74 567	7 297	341	1 519 759
0	0	0	0	0	0	4 068	0	0	99 588
20 251	31 824	46 160	1 707	3 380	103 321	70 500	7 297	341	1 777 269
20 245	21 220	43 068	505	2 703	87 742	70 500	7 297	341	1 402 585
20 052	45 367	60 448	1 808	3 596	131 270	42 578	7 314	755	1 778 902
20 052	28 592	57 448	1 108	3 596	110 795	42 578	7 314	755	1 416 959
0	0	0	0	0	0	2 671	0	0	18 735
20 052	45 367	60 448	1 808	3 596	131 270	39 908	7 314	755	1 760 168
20 049	28 590	57 023	1 107	3 595	110 363	39 908	7 314	755	1 383 058
6 295	21 477	33 214	3 228	1 802	66 017	0	1 047	48	527 048
6 295	11 477	18 214	3 228	1 802	41 017	0	1 047	48	242 048
6 476	24 085	37 151	3 535	2 324	73 571	0	1 050	107	529 644
6 476	14 085	22 151	3 535	2 324	48 571	0	1 050	107	244 644
						154 373			154 373
							32 187		32 187
						178 082			178 082
							35 943		35 943

Note 5 Virkelig verdi hierarki

31.12.2014				
Tusen kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	1 634 774	0	0	1 634 774
Sertifikater	0	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0	0
Obligasjonsfond	1 634 774	0	0	1 634 774
Aksjer og andeler	418 174	0	441 525	859 699
Aksjefond	418 174	0	0	418 174
ANS Andeler	0	0	441 525	441 525
Andre finansielle eiendeler	18 832	0	0	18 832
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	2 071 781	0	441 525	2 513 305

31.12.2013				
Tusen kroner	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	513 600	760 387	0	1 273 987
Sertifikater	0	160 622	0	160 622
Obligasjoner	80 049	599 766	0	679 815
Obligasjonsfond	433 550	0	0	433 550
Aksjer og andeler	395 694	0	419 326	815 020
Aksjefond	395 694	0	0	395 694
ANS Andeler	0	0	419 326	419 326
Andre finansielle eiendeler	7 152	0	0	7 152
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	916 445	760 387	419 326	2 096 159

Endringer i nivå 3 ANS andeler	2014	2013
Inngående balanse	419 326	309 684
Solgt	0	0
Kjøpt	0	103 275
Urealiserte endringer	47 139	33 440
Annet	-24 941	-27 072
Utgående balanse	441 525	419 326

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

- Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.
- Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.
- Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP Skadeforsikring AS er ANS andeler i eiendomsselskaper. Se også note 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger, pkt. 3.2 Andeler i eiendomsselskap.

Note 6 Netto inntekter fra investeringer

Tusen kroner	2014	2013
Renter bank	1 346	1 220
Renter derivater	0	0
Renter obligasjoner virkelig verdi	26 783	26 499
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til virkelig verdi	28 129	27 719
Renter obligasjoner amortisert kost	63 375	72 728
Renter utlån	0	0
Sum renteinntekter finansielle instrumenter til amortisert kost	63 375	72 728
Utbytte/renter aksjer og andeler	0	0
Sum renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	91 504	100 447
Verdiendring aksjer og andeler	130 121	111 603
Verdiendring obligasjoner	-10 651	-6 973
Verdiendring derivater	0	0
Sum verdiendring finansielle instrumenter til virkelig verdi	119 471	104 630
Verdiendring obligasjoner	0	0
Verdiendring utlån	0	0
Sum verdiendring finansielle instrumenter til amortisert kost	0	0
Verdiendring annet	0	0
Sum verdiendringer på investeringer	119 471	104 630
Realisert aksjer og andeler	13 296	21 074
Realisert obligasjoner	16 906	49
Realisert derivater	-453	0
Realisert annet	-55	2
Sum realiserte finansielle instrumenter til virkelig verdi	29 694	21 125
Realisert obligasjoner til amortisert kost	71	0
Sum realisert finansielle instrumenter til amortisert kost	71	0
Andre finansielle kostnader og inntekter	-50	254
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	29 715	21 379
Transaksjonsrelaterte kostnader	-306	-673
Forvaltningsgodtgjørelse	-2 917	-2 648
Renteutgifter	-142	-505
Pensjonsberegning egne ansatte	-2 373	-1 923
Sum administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader	-5 737	-5 750
Sum netto inntekter fra investeringer	234 952	220 706

Noten gir en spesifisert oversikt over linjene i balansen som utgjør «Netto inntekter fra investeringer».

Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Nærmere om beregning av virkelig verdi

Virkelig verdi av investeringer notert i et marked er basert på gjeldene kjøpskurs. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter selskapet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylig gjennomførte transaksjoner gjennomført på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter, og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og spreadkurver. Rentekurvene innhentes daglig, mens spreadkurver innhentes månedlig. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskapsesifikk informasjon.

Virkelig verdi i kategoriene «Utlån og fordringer» og «Finansielle eiendeler som holdes til forfall» fastsettes ut ifra interne verdsettelsesmodeller.

De ulike finansielle instrumenter prises dermed på følgende måte:

a) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes for aksjer:
Oslo Børs
MSCI
Reuters
Oslo Børs har førsteprioritet, deretter MSCI og til slutt Reuters.

b) Aksjer (unoterte)

Selskapet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransje anbefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende:
Sist omsatt kurs har hovedprioritet.
Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor Salg/Kjøp spreaden i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under «Salg», justeres pris opp til «Salg». Hvis den er over «Kjøp» justeres den ned til «Kjøp».
Dersom prisbildet anses som utdatert justeres prisen etter en markedsindeks. Selskapet har valgt Oslo Børs sin small cap indeks (OSEAX) som en tilnærming for unoterte aksjer.
For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger, så hentes det inn vurderinger fra meglere som benyttes som grunnlag for å estimere en antatt markedspris.

c) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indeksleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:
JP Morgan
Barclays Capital Indices
Bloomberg
Reuters

JP Morgan og Barclays Capital Indices har førsteprioritet (de dekker henholdsvis stat og corporate bonds). Deretter benyttes Bloomberg foran Reuters med bakgrunn i Bloybergs pris-kilde BVAL. BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg. Siste prioritet er Reuters.

d) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Reuters som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Reuters). Kursene sammenlignes med kursene fra Bloomberg for å avdekke eventuelle feil.

e) Norske rentepapirer - resten

Alle norske Bonds unntatt stat prises teoretisk. Det benyttes en nullkupongkurve, samt spreadkurver til prisingen. Reuters benyttes som kilde til nullkupongkurven fra 0 til 10 år. Fra 12 år og over benyttes Bloomberg som kilde siden Reuters ikke leverer priser over 10 år. Årsaken til at Bloomberg ikke benyttes for hele kurven, er at Reuters generelt vurderes som bedre enn Bloomberg på det meste av skandinaviske priser.

Spreadkurvene mottas fra Verdipapirfondenes forening. Disse er basert på innhentede spreadkurver fra fem anonyme markedsaktører som blir omarbeidet til en snittkurve. Disse sendes ut ca. en gang i uken.

f) Obligasjoner som måles til amorisert kost (herunder obligasjoner som holdes til forfall)

Markedskurser innhentes for disse verdipapirene etter samme prinsipp som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor. Spreadkurvene leveres av SE Banken og Swedbank.

g) Futures/FRA/IRF

Alle futureskontrakter prises av Reuters. Det innhentes også priser fra Bloomberg for å sjekke at prisene fra Reuters er korrekte.

h) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børs.

i) Renteswapper

Prising av renteswapper gjøres teoretisk. Prisen er basert på swapkurver som innhentes fra Reuters.

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdiforringelse av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler.

Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt utsteder/debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, det vurderes om det er sannsynlig at skyldner går konkurs, det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Vurderingen baseres utelukkende på historiske forhold, framtidige hendelser vurderes ikke uansett grad av sannsynlighet.

Dersom det foreligger objektive bevis foretas det nedskrivning. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny, forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med hhv. opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente). Nedskrivningen føres mot avsetningskonto og innregnes i resultatregnskapet. En eventuell reversering av tidligere nedskrivning føres tilbake mot avsetningskonto via resultatet.

Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelses

Tusen kroner	31.12.2014		31.12.2013	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler målt til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall - målt til amortisert kost				
Norske hold til forfall obligasjoner	209 445	226 775	318 933	338 832
Opptjente ikke forfalte renter	2 801	2 801	6 550	6 550
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	134 979	154 573	189 944	203 326
Opptjente ikke forfalte renter	3 009	3 009	4 360	4 360
Sum investeringer som holdes til forfall	350 234	387 158	519 787	553 068
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordringer- målt til amortisert kost				
Norske obligasjonslån	435 829	489 976	545 028	569 284
Opptjente ikke forfalte renter	9 949	9 949	10 446	10 446
Utenlandske obligasjonslån	394 527	438 336	299 538	312 315
Opptjente ikke forfalte renter	7 937	7 937	6 190	6 190
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	848 241	946 198	861 202	898 235
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	1 198 476	1 333 357	1 380 988	1 451 303
Eiendeler målt til virkelig verdi				
Andeler i eiendomselskap	441 525	441 525	419 326	419 326
Norske aksjefond	418 174	418 174	395 694	395 694
Sum aksjer og andeler	859 699	859 699	815 020	815 020
Norske obligasjoner	0	0	640 689	640 689
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	9 319	9 319
Utenlandske obligasjoner	0	0	29 513	29 513
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	294	294
Norske sertifikater	0	0	159 231	159 231
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	1 391	1 391
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	0	0	840 437	840 437
Norske obligasjonsfond	1 634 774	1 634 774	433 550	433 550
Sum rentefondsandeler	1 634 774	1 634 774	433 550	433 550
Sum andre finansielle eiendeler	18 832	18 832	7 152	7 152
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	2 513 305	2 513 305	2 096 159	2 096 159
Sum investeringer	3 711 781	3 846 662	3 477 147	3 547 462

Note 8 Risikostyring

Selskapet er gjennom sin virksomhet eksponert for forsikrings- og finansiell risiko. For selskapet er den overordnede risikostyringen innrettet mot at den finansielle risikoen håndteres på en slik måte at man til enhver tid imøtekommer de forpliktelsene forsikringskontraktene påfører virksomheten.

Risikostyringen håndteres av selskapets økonomienhet som ser til at styrets retningslinjer for risikohåndtering blir ivaretatt. Selskapet har også etablert en egen risikostyringskomite bestående av selskapets ledergruppe samt to andre sentrale medarbeidere som faste deltakere.

KLP-konsernets risikostyringsenhet ivaretar det overordnede risiko-overvåkende ansvaret.

8.1 Forsikringsrisiko

Forsikringsrisikoen for den enkelte forsikringskontrakt består av sannsynligheten for at det inntreffer et forsikringstilfelle og usikkerheten i størrelsen på erstatningsutbetalingen. Usikkerheten på porteføljnivå er i tillegg påvirket av faktorer som lovendringer og rettsavgjørelser. Den relative forsikringsrisikoen vil være mindre jo større totalporteføljen er. Den samlede forsikringsrisikoen vil også bli mindre ved at porteføljen har en geografisk spredning og er spredt på forskjellige forsikringsprodukter. I tillegg er det en risiko for at erstatningsavsetningen, det vil si det beløp som er avsatt for skader inntruffet i tidligere år, vil avvike fra de endelige erstatningene for disse skadene.

I tabellen under vises resultateffekten ved 1 prosent endring i kostnader, premienivå, skadeutbetalinger og erstatningsavsetning for tidligere år:

Resultateffekt	
1 prosent endring i kostnader	2,2 MNOK
1 prosent endring i premienivå	8,4 MNOK
1 prosent endring i skadeutbetalinger	6,0 MNOK
1 prosent endring i erstatningsavsetning	17,8 MNOK

Det er utarbeidet retningslinjer for hvilke typer risiko selskapet aksepterer i sin portefølje. I utgangspunktet aksepteres risikoer fra kunder som ligger innenfor selskapets primære målgrupper så sant forsikringsomfanget ligger innenfor de produktene selskapet ordinært tilbyr. Premie differensieres ut fra den enkelte kundes risiko. Ved grensetilfeller følges særskilte beslutningsrutiner før risiko kan overtas.

Selskapet reduserer sin forsikringsrisiko, herunder konsentrasjonsrisiko, ved reassuranseavdekninger som begrenser selskapets egenregning pr. skade. For å redusere kredittrisiko mot reassurandører benyttes kun reassuranseselskaper med tilfredsstillende kredittrating. I tillegg fordeles hver enkelt reassuransekontrakt mellom flere uavhengige reassurandører.

8.2 Finansiell risiko

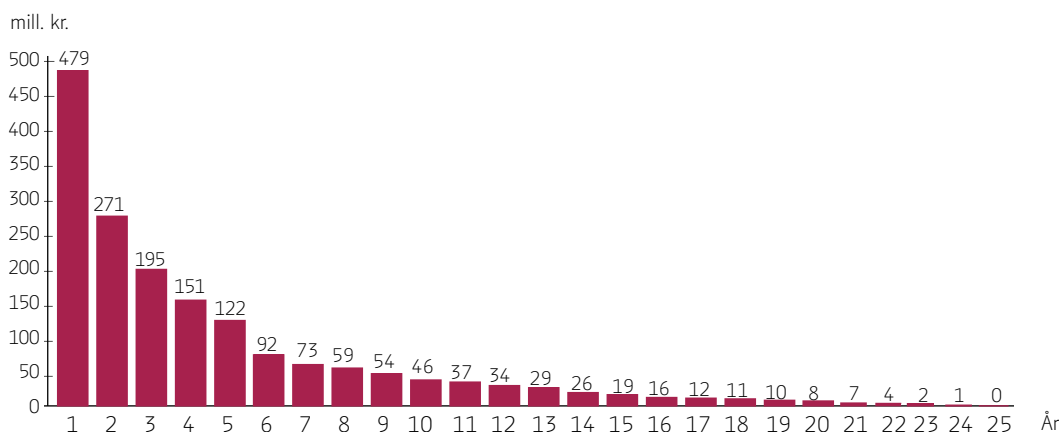
Selskapets finansielle risiko består av likviditetsrisiko, markedsrisiko og kredittrisiko.

a) Likviditetsrisiko

Selskapet har behov for likviditet i forhold til å utbetale erstatningsoppgjør i forbindelse med forsikringsvirksomheten. I tillegg er det behov for likviditet til å håndtere selskapets løpende forpliktelser relatert til den daglige drift.

Selskapets erstatningsavsetning pr. 31.12.2014 forventes å ha følgende forfallsprofil:

Erstatningsreserve per 31.12.2014

Risikoen for at selskapet ikke skal ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortsiktig gjeld er svært liten ettersom en stor del av selskapets eien- deler er likvide.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at selskapet til enhver tid skal ha tilstrekkelige likvide midler til å møte selskapets forpliktelser ved forfall, uten at det påløper kostnader av betydning knyttet til å frigjøre midler. Aktivasammensetningen i selskapets porteføljer skal være tilstrekkelig likvid til å kunne dekke annet likviditetsbehov som kan oppstå.

KLP Kapitalforvaltning AS forvalter selskapets likviditet. Det er etablert interne rammer for størrelsen på likviditetsbeholdningen. Selskapets økonomienhet overvåker utviklingen i likviditetsbeholdningen fortlø- pende. Selskapets styre vedtok i desember 2014 en kapitalforvalt- ningsstrategi for 2015. Den inneholder blant annet rammer, ansvars- forhold, risikomål og beredskapsplan for likviditetsstyringen.

b) Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av endringer i mar- kedspriser på aksjer, obligasjoner og andre verdipapirer og valuta. Markedsrisikoen avhenger både av volatiliteten i markedsprisene og posisjonenes størrelse. Utviklingen i norske og internasjonale verdi- papirmarkeder har generelt stor betydning for selskapets resultater.

Aksjeeksponeringen er vurdert som å være den største finansielle risikofaktoren på kort sikt. På lengre sikt er imidlertid risikoen for lave renter av større betydning. Forsikringstekniske avsetninger på- virkes, slik regelverket i dag er utformet, ikke direkte av endringer i markedsrenten. Ved eventuell fremtidig overgang til markedsverdi på forpliktelsene, vil reservenes størrelse for langhalet forretning variere i tråd med rentendringer.

Selskapet har en strategi som innebærer valutasikring av hoved- delen av internasjonal eksponering. Sikring av valutaeksponerin- gen gjøres gjennom derivater, og den økonomiske sikringseffekten kommer til uttrykk gjennom ordinær regnskapsmessig behandling uten bruk av sikringsbokføring. Som hovedregel er alle selskapets renteinvesteringer i fremmed valuta sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i KLP Aksje Global Indeks II er på samme måte sikret tilbake til norske kroner, mens investeringer i KLP AksjeNorden lø- per usikret i sine originale valutaer.

I selskapets forvaltning brukes derivater prinsipielt for risikoreduk- sjon samt for kostnads- og tidseffektiv implementering av verdi- sikring eller tilpasninger i investeringsporteføljen. I mange tilfeller vil det både være billigere og raskere å foreta risikoendringer ved hjelp av derivater enn ved handel i underliggende instrumenter. Et eksempel kan være kortsiktige justeringer av aksjeeksponering i globale markeder.

Selskapets markedsrisiko vurderes fortløpende ved hjelp av stres- stester og statistiske analyseverktøy. Selskapet leverer beregninger i henhold til stresstester utviklet av Finanstilsynet.

Sensitivitetsanalyse markedsrisiko

Markedsrisikoen i et forsikringselskap kan måles på forskjellige måter. Selskapet benytter Finanstilsynets generelle stresstest for måling av markedsrisiko. Denne er kalibrert etter et 1 av 200 års nivå (99,5 %).

Ved årsskiftet 2014/15 var aksjeeksponeringen vel 11,3 prosent, hvorav ca. 1,2 prosentpoeng var eksponert mot norske aksjer. Andeler i eiendomsselskaper utgjorde ca. 11,7 prosent.

Oppstillingen nedenfor viser sum markedsrisiko for KLP Skadeforsik- ring AS beregnet i henhold til Finanstilsynets stresstest.

	31.12.14	31.12.13	31.12.12
Markedsrisiko			
KLP Skadeforsikring AS	489 mill.	439 mill.	346 mill.

c) Kredittrisiko

Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer. End- ringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp av KLP Kapitalforvaltning AS.

I forbindelse med reassuranse foreligger det også en kredittrisiko. Dette følges opp av selskapets økonomienhet.

Selskapet har god balanse mellom norske og internasjonale obliga- sjoner og har en portefølje av utelukkende gode kreditter med høy- kredittkvalitet, jfr. Ratingbyråenes rangeringer. I porteføljen av hold til forfall- og anleggsobligasjoner på ca. 1,2 milliarder kroner er 14 prosent ratet AAA. Selskapet har ca. 558 millioner kroner i et inter- nasjonalt kredittobligasjonsfond. Kreditteksponeringen i dette fondet følger tett eksponeringen til Barclays Capital Aggregate Corporate Indeksen. Fondet er ratet av S&P til A-. Uratet/non investement grade innebærer nesten utelukkende at papirene ikke innehar rating. Dette gjelder i all hovedsak enkelte norske finansinstitusjoner, kom- muner/fylkeskommuner og andre investeringer innen norsk finans.

Det er ikke foretatt nedskrivning for kredittap i selskapets obliga- sjonsportefølje i de perioder som presenteres i dette årsregnskapet.

Note 9 Kreditrisiko

31.12.2014 Tusen kroner	Investment grade AAA til BBB	Lavere rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Øvrige	Totalt
Andre finansielle eiendeler	18 852	0	0	0	0	18 852
Investeringer som holdes til forfall	254 225	0	0	75 983	20 027	350 234
Utlån og fordringer	565 024	0	11 601	0	271 616	848 241
Andeler rentefond	557 687	0	94 472	0	982 615	1 634 774
Sum	1 395 769	0	106 073	75 983	1 274 258	2 852 082

Spesifisering av investment grade	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Andre finansielle eiendeler	0	18 357	475	0	18 852
Investeringer som holdes til forfall	60 985	56 743	136 497	0	254 225
Utlån og fordringer	111 224	51 430	402 370	0	565 024
Andeler rentefond	0	0	557 687	0	557 687
Sum	172 209	126 531	1 097 029	0	1 395 769

31.12.2013 Tusen kroner	Investment grade AAA til BBB	Lavere rating	Offentlig garanti	Bank og finans	Øvrige	Totalt
Andre finansielle eiendeler	7 152	0	0	0	0	7 152
Investeringer som holdes til forfall	335 522	0	0	164 523	19 742	519 787
Utlån og fordringer	577 931	0	11 492	0	271 779	861 202
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	182 256	0	17 677	469 071	171 434	840 437
Andeler rentefond	433 550	0	0	0	0	433 550
Sum	1 536 410	0	29 169	633 594	462 954	2 662 127

Spesifisering av investment grade	AAA	AA	A	BBB	Sum Investment grade
Andre finansielle eiendeler	0	238	6 914	0	7 152
Investeringer som holdes til forfall	148 012	56 732	130 778	0	335 522
Utlån og fordringer	274 064	0	303 866	0	577 931
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	114 969	31 829	35 457	0	182 256
Andeler rentefond	0	0	433 550	0	433 550
Sum	537 046	88 799	910 565	0	1 536 410

I noteinndelingen er det kun benyttet rating fra Standard & Poor's. KLP Skadeforsikring AS benytter seg også av rating fra Moody's Investor Services og Fitch Ratings og alle tre er likestilte som grunnlag for investeringer i rentepapirer. Tabellen viser eksponering mot ratingkategoriene som S&P benytter seg av, hvor AAA er tilknyttet papirer med høyest kredittverdighet. Uratet/non investement grade gjelder i all hovedsak rentepapirer utstedt av norsk offentlig sektor, norske finansinstitusjoner og andre investeringer innen norsk finans. KLP Skadeforsikring AS har strenge retningslinjer for investeringer i rentepapirer, som også gjelder for investeringer som faller inn under denne kategorien.

Sum som vises på hver kategori er avstembare mot linjer i balansen.

Ti største motparter Millioner kroner	31.12.2014	31.12.2013
Motpart 1	105 607	119 016
Motpart 2	85 564	100 745
Motpart 3	70 878	96 963
Motpart 4	59 836	90 490
Motpart 5	56 953	85 589
Motpart 6	55 870	84 310
Motpart 7	52 288	73 084
Motpart 8	51 547	61 489
Motpart 9	51 430	57 377
Motpart 10	50 867	55 843
Totalt	640 840	824 905

Tabellen ovenfor viser de ti største motpartene KLP Skadeforsikring AS har eksponering mot. Beløpene oppgitt er balanseført verdi. Majoriteten av de ti største motpartene er enten finansinstitusjoner eller motparter omfattet av en offentlig garanti (statlig eller kommunal garanti).

Note 10 Renterisiko

31.12.2014 Tusen kroner	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum
Eiendeler							
Aksjefondsandeler ¹	23	0	0	0	0	129	152
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	0	0	0	0	0	2 410	2 410
Rentefondsandeler	-48 817	0	0	0	0	2 104	-46 712
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	337	337
Sum	-48 794	0	0	0	0	4 980	-43 814
31.12.2013 Tusen kroner	Inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 12 mnd.	Fra 1 år til 5 år	Fra 5 år til 10 år	Over 10 år	Endring i kontantstrøm	Sum
Eiendeler							
Aksjefondsandeler ¹	22	0	0	0	0	0	22
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-417	-1 363	-5 153	-4 290	0	3 308	-7 916
Rentefondsandeler	-23 042	0	0	0	0	0	-23 042
Utlån og fordringer	0	0	0	0	0	516	516
Sum	-23 437	-1 363	-5 153	-4 290	0	3 823	-30 420

Renterisiko på lengre sikt kan antas å være betydelig på bakgrunn av en stor andel investeringer i rentebærende papirer og fluktusjon i rentenivået.

Noten viser resultateffekten ved endring av markedsrenten på en prosent, for virkelig verdi risiko og flytende rente risiko. Virkelig verdi risiko er beregnet ved endring i virkelig verdi på relaterte instrumenter hvis renten hadde vært en prosent høyere ved periodeslutt. Flytende rente risiko indikerer endringen i kontantstrømmer hvis renten hadde vært en prosent høyere gjennom året det rapporteres på. Summen av disse reflekterer den samlede resultateffekten som scenarioet ved en prosents høyere rente hadde gitt KLP Skadeforsikring AS.

¹ Aksjefondsandeler dekker den delen av fondet som ikke er aksjer, men som består av eiendeler omfattet av renterisiko; overskuddslikviditet i form av bankkontoer og derivater brukt til sikringsformål.

Note 11 Valutarisiko

31.12.2014 Tusen kroner	Balanseposter eksl. valutaderivater		Valutaderivater		Omregningskurs Valuta/NOK	Sum	Nettoposisjon i NOK	
	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld			Eiendeler	Gjeld
AUD	1 788	-1	297	-1 883	6,136	2 084	-1 884	1 231
CAD	4 619	0	467	-4 750	6,473	5 086	-4 750	2 176
CHF	1 829	0	394	-2 156	7,545	2 223	-2 156	504
DKK	3 902	0	412	-2 059	1,218	4 315	-2 059	2 748
EUR	20 588	0	1 051	-21 257	9,072	21 639	-21 257	3 467
GBP	5 586	0	544	-6 045	11,691	6 130	-6 045	996
HKD	4 096	0	1 043	-5 026	0,967	5 139	-5 026	109
ILS	463	0	88	-481	1,927	551	-481	135
JPY	479 406	0	97 172	-572 029	0,063	576 578	-572 029	284
NZD	36	0	7	-43	5,860	43	-43	-1
SEK	11 437	0	918	-5 269	0,958	12 355	-5 269	6 786
SGD	408	0	74	-432	5,658	482	-432	282
USD	79 799	0	5 792	-84 853	7,498	85 591	-84 853	5 535
Sum valutaposisjoner								24 254

31.12.2013 Tusen kroner	Balanseposter eksl. valutaderivater		Valutaderivater		Omregningskurs Valuta/NOK	Sum	Nettoposisjon i NOK	
	Eiendeler	Gjeld	Eiendeler	Gjeld			Eiendeler	Gjeld
AUD	3 400	0	0	-3 405	5,428	3 400	-3 405	-28
CAD	5 665	0	51	-5 719	5,710	5 716	-5 719	-18
CHF	3 674	0	72	-3 747	6,822	3 746	-3 747	-12
DKK	10 541	0	0	-2 685	1,121	10 541	-2 685	8 803
EUR	53 001	0	277	-52 532	8,360	53 278	-52 532	6 239
GBP	14 598	0	110	-14 716	10,048	14 708	-14 716	-71
HKD	9 431	0	0	-9 385	0,782	9 431	-9 385	36
ILS	688	0	1	-686	1,748	689	-686	5
ISK	5 277	0	0	0	0,053	5 277	0	278
JPY	1 010 795	0	1 125	-1 012 441	0,058	1 011 920	-1 012 441	-30
NZD	57	0	0	-57	4,993	57	-57	-1
SEK	32 620	0	0	-8 978	0,945	32 620	-8 978	22 332
SGD	789	0	0	-785	4,805	789	-785	17
USD	192 315	0	102	-192 546	6,067	192 417	-192 546	-779
ZAR	0	0	0	0	0,579	0	0	0
Sum valutaposisjoner								36 770

Noten viser brutto eksponering mot valuta på eiendel- og gjeldsiden, fordelt på underliggende investering og sikring. Noten omfatter valutaposisjoner selskapet har indirekte gjennom fond, samt direkte valutaposisjoner.

Selskapet har en strategi som innebærer valutasikring av hoveddelen av internasjonal eksponering. Sikring av valutaeksponeringen gjøres gjennom derivater, og den økonomiske sikringseffekten kommer til uttrykk gjennom ordinær regnskapsmessig behandling uten bruk av sikringsbokføring. Som hovedregel er alle selskapets renteinvesteringer i fremmed valuta sikret tilbake til norske kroner. Investeringer i KLP Aksje Global Indeks II er på samme måte sikret tilbake til norske kroner, mens investeringer i KLP AksjeNorden løper usikret i sine originale valutaer.

Note 12 Andeler verdipapirfond og ansvarlige selskaper

31.12.2014			
Tusen kroner			
AKSJEFOND	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
KLP Aksjglobal Indeks II	189 553	202 875	343 458
KLP Aksjglobal Lavbeta I	12 916	16 983	17 523
KLP Aksjenorden Indeks	4 186	7 461	12 855
KLP AksjeNorge	9 718	21 253	44 339
Sum aksjefond		248 572	418 174
RENTEFOND			
KLP FRN	351 135	363 525	363 469
KLP Pengemarked	233 832	234 476	234 418
KLP Obligasjon 1 år	136 025	136 838	136 835
KLP Kredittobligasjon	126 825	135 237	139 163
KLP Obligasjon 3 år	48 814	50 935	51 251
KLP Obligasjon 5 år	42 913	56 056	57 480
KLP Obligasjon Global I	497 466	503 861	557 687
KLP Statsobligasjon	89 471	91 364	94 472
Sum rentefond		1 572 294	1 634 774
ANDELER I EIENDOMSELSKAPER			
Andeler i Byporten ANS			229 313
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS			212 211
Sum andeler i eiendomsselskap			441 525
31.12.2013			
Tusen kroner			
AKSJEFOND	Antall	Anskaffelseskost	Markedsverdi
KLP AksjeGlobal Indeks II	189 553	202 875	309 933
KLP AksjeNorden	17 356	31 955	45 402
KLP AksjeNorge	9 718	21 253	40 358
Sum aksjefond		256 083	395 694
RENTEFOND			
KLP Obligasjon Global 1	420 223	424 060	433 550
Sum rentefond		424 060	433 550
ANDELER I EIENDOMSELSKAPER			
Andeler i Byporten ANS			217 912
Andeler i Frydenlund Eiendom ANS			201 414
Sum andeler i eiendomsselskap			419 326

Note 13 Aksjekapital

Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
Aksjekapital		
Antall aksjer 01.01.	68 750	68 750
Antall aksjer 31.12.	68 750	68 750
Aksjekapital 01.01.	220 000	220 000
Aksjekapital 31.12.	220 000	220 000
Totalresultat etter skatt pr. aksje i kroner	3 250	2 053

Selskapet har én aksjeklasse fordelt på 68.750 aksjer à kr. 3.200,00. Det er ingen bestemmelser i vedtektene vedrørende eventuelle begrensninger i stemmerett.

KLP Skadeforsikring AS er et heleid datterselskap av Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og inngår i konsernregnskapet til KLP. KLPs forretningskontor har adresse Dronning Eufemias gate 10, Oslo. Der kan man ved henvendelse få utlevert konsernregnskapet. Dette er også tilgjengelig på www.klp.no.

Note 14 Kapitaldekning, solvensmarginkrav og solvensmarginkapital

Tusen kroner	2014	2013
Innskutt egenkapital	220 000	220 000
Opptjent egenkapital	687 674	567 674
Fradrag immaterielle eiendeler	-10 137	-13 912
Utsatt skattefordel	0	0
Minstekrav til reassuranseavsetning	-2 169	-5 484
Netto ansvarlig kapital	895 368	768 278
Eiendeler og poster utenom balansen fordelt på risikokategorier		
Risikovekt 0 %	336 406	491 139
Risikovekt 10 %	147 204	320 029
Risikovekt 20 %	1 374 374	997 730
Risikovekt 35 %	0	0
Risikovekt 50 %	665 790	505 220
Risikovekt 100 %	1 411 154	1 436 916
Risikovekt 150 %	0	0
Poster utenom balansen (valutarelaterte kontrakter)	0	0
Vektet beløp eiendeler i balansen	2 033 645	1 921 075
Vektet beløp poster utenom balansen	0	0
Risikovektet beregningsgrunnlag	2 033 645	1 921 075
Kapitaldekning	44,03 %	39,99 %
Solvensmargin i hht forskrift gitt av Finansdepartementet	767 %	757 %
Solvensmarginkrav	173 852	158 569
Solvenskapital	1 333 921	1 200 793
- Herav ansvarlig kapital	895 368	768 278
- Herav sikkerhetsavsetning ut over 55 % av minstekravet	395 090	393 922
- Herav andel av naturskadefondet	44 521	38 593
- Herav fradrag i solvenskapital i henhold til §8a	-1 057	0
Kapitaldekningskrav		
Myndighetenes krav til minimum kapitaldekning er fastsatt til 8 prosent for forsikringselskaper og andre finansinstitusjoner, herunder skadeforsikringselskaper.		
Egenkapital		
Aksjekapital	220 000	220 000
Annen innskutt egenkapital	140 866	140 866
Innskutt egenkapital	360 866	360 866
Fond, bundet egenkapital	214 025	186 560
Annen opptjent egenkapital	544 639	421 324
Minstekrav til reassuranseavsetning	2 169	5 484
Annen opptjent egenkapital totalt	546 808	426 808
Innskutt og opptjent egenkapital	1 121 699	974 234

Note 15 Immaterielle eiendeler

Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
Bokført verdi 01.01	13 912	18 171
Anskaffelseskost 01.01	45 368	45 368
Tilgang gjennom året	0	0
herav internt opparbeidet	0	0
herav kjøpt	0	0
Avgang	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	45 368	45 368
Akkumulerte avskrivninger tidligere år	-31 456	-27 197
Årets ordinære avskrivninger, lineær	-3 775	-4 259
Årets nedskrivning		
Bokført verdi pr 31.12	10 137	13 912

Avskrivningstid 3 til 12 år

Note 16 Ytelser til ledende ansatte m.v

2014	Utbetalt fra selskapet					Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Planendring pensjonsytelse ³⁾	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjonsopptjening	Planendring pensjonsytelse ³⁾	Lån	Rentesats pr. 31.12.2014	Avdragsplan ¹⁾
Ledende ansatte												
Tore Tenold, administrerende direktør	2 628	138	1 020	-107	-	-	-	-	-	2 397	2,90	Boligkreditt
Styret												
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	-	3 569	164	1 257	-1 133	7 211	2,70-3,15	A41
Reidar Mæland ²⁾	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Hugo Sørensen	40	-	-	-	-	-	-	-	-	3 824	3,15-3,90	A34/A43
Inger Østensjø	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Steinar Haukeland, valgt av og blant de ansatte	40	-	-	-	-	-	-	-	-	3 843	2,90-3,15	A23/A36
Bengt Kristian Hansen, valgt av og blant de ansatte	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toril B. Ressem	-	-	-	-	-	1 684	137	618	-	2 579	2,90	A30
Reidun W. Ravem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kontrollkomite												
Ole Hetland, leder	-	-	-	-	-	97	-	-	-	-	-	-
Bengt P. Johansen	-	-	-	-	-	80	-	-	-	-	-	-
Mathilde Irene Skiri ²⁾	-	-	-	-	-	39	-	-	-	-	-	-
Berit Bore	-	-	-	-	-	41	-	-	-	-	-	-
Dordi E. Flormælen	-	-	-	-	-	80	-	-	-	-	-	-
Thorvald Hillestad	-	-	-	-	-	80	-	-	-	-	-	-
Representantskap												
Sum representantskap	70	-	-	-	-	740	-	-	-	47 363	-	-
Ansatte												
Sum lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	111 461	-	-

Note 16 Ytelser til ledende ansatte m.v (forts.)

2013	Utbetalt fra selskapet					Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Planendring pensjons- ytelse ³⁾	Lån	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Planendring pensjons- ytelse ³⁾	Lån	Rentesats pr. 31.12.2013	Avdrags- plan ¹⁾
Ledende ansatte												
Tore Tenold, administrerende direktør	2 594	141	784	-	-	-	-	-	-	2 794	3,15	Boligkreditt
Styret												
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	-	3 433	162	1 055	-	7 410	2,70-3,80	A41
Reidar Mæland	75	-	-	-	-	-	-	-	-	1 630	3,65-3,90	A36
Kjell Arvid Svendsen ²⁾	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inger Østensjø	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bengt Kristian Hansen, valgt av og blant de ansatte	75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toril B. Ressem	-	-	-	-	-	1 649	151	568	-	7 374	2,95-3,15	S/A39/A42
Reidun W. Ravem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kontrollkomite												
Ole Hetland, leder	-	-	-	-	-	93	-	-	-	-	-	-
Jan Rune Fagermoen ²⁾	-	-	-	-	-	38	-	-	-	-	-	-
Bengt P. Johansen	-	-	-	-	-	77	-	-	-	-	-	-
Mathilde Irene Skiri	-	-	-	-	-	39	-	-	-	-	-	-
Dordi E. Flormælen	-	-	-	-	-	77	-	-	-	-	-	-
Thorvald Hillestad	-	-	-	-	-	68	-	-	-	-	-	-
Representantskap												
Sum representantskap	37	-	-	-	-	422	-	-	-	25 155	-	-
Ansatte												
Sum lån ansatte i KLP Skadeforsikring AS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	133 543	-	-

¹⁾ A=annuitetslån, S=serielån, siste avdrag

²⁾ Fratrådt vervet i løpet av året

³⁾ Planendring pensjonsytelse viser effekten av levealdersjustering for årskullene fra 1954 vedtatt i 2008, samt endringer i uførepensjonsreglene vedtatt i 2014. Begge disse planendringene ble innarbeidet i beregning av pensjonsforpliktelsen i 2014.

Styret i KLP har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder for hele konsernet, samt etablert et kompensasjonsutvalg som er et underutvalg av styret. Utvalget innstiller på og fører kontroll med at godtgjørelsesordningen i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.

Administrerende direktør har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus), eller avtale om lønnsgaranti ved oppsigelse. Administrerende direktør har pensjonsalder på 65 år.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller andre fordeler ved opphør eller endring av vervet.

Honorar for styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen. Styremedlemmer som er ansatt i KLP-konsernet uten å være valgt av og blant de ansatte mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser utover mottatt styrehonorar for styremedlemmer ansatt i KLP-konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP-konsernet. Det samme gjelder for opplysninger om lån utbetalt fra andre selskaper i konsernet.

KLP Skadeforsikring AS har felles kontrollkomité med resten av KLP-konsernet, og felles representantskap med morselskapet Kommunal Landspensjonskasse.

Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift.

Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP-konsernet som kan søkes opp på klp.no.

Note 17 Revisjonshonorar

Tusen kroner	2014	2013
Lovpålagt revisjon	421	379
Andre attestasjonstjenester	0	0
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester utenfor revisjonen	45	0

Beløpene ovenfor er inklusive merverdiavgift.

Note 18 Antall ansatte

	2014	2013
Antall ansatte pr 31.12	118	108
Gjennomsnittlig antall ansatte	113,0	102,5

Note 19 Salgskostnader

Tusen kroner	2014	2013
Lønn til ansatte	33 096	28 915
Øvrige personalkostnader	10 186	10 579
Agentprovisjoner	5 616	6 212
Øvrige kostnader	9 199	5 306
Sum	58 097	51 012

Note 20 Driftskostnader

Tusen kroner	2014	2013
Artsinndeling:		
Personalkostnader	97 365	93 847
Avskrivninger	3 775	4 259
Andre driftskostnader	92 958	92 727
Sum driftskostnader	194 099	190 833

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLPs Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Selskapet tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen. Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Selskapet har AFP-ordning.

Den regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2 og 3.

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Pensjonskostnader						
Nåverdi av årets opptjening	11 305	1 601	12 906	10 407	1 064	11 471
Administrasjonskostning	330	0	330	275	0	275
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	1 641	226	1 866	1 506	150	1 656
Resultatført planendring	-10 203	-857	-11 060	0	0	0
Resultatført pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift og adm	3 073	969	4 042	12 189	1 214	13 403
Netto finanskostnad						
Rentekostnad	4 508	400	4 908	3 783	302	4 085
Forventet avkastning	-3 126	0	-3 126	-2 566	0	-2 566
Forvaltningskostning	297	0	297	166	0	166
Netto rentekostnad	1 679	400	2 079	1 383	302	1 685
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	237	56	293	195	43	238
Netto rentekostnad inkl. arbeidsgiveravgift	1 916	457	2 373	1 578	345	1 923
Estimatavvik pensjoner						
Aktuarielt tap (gevinst)	18 711	1 076	19 787	8 208	1 107	9 315
Arbeidsgiveravgift	2 638	152	2 790	1 157	156	1 313
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. arbeidsgiveravgift	21 350	1 228	22 577	9 365	1 263	10 628
Sum pensjonskostnad inkl. rentekostnad og estimatavvik	26 338	2 653	28 992	23 132	2 822	25 954

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Pensjonsforpliktelser						
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	133 755	11 466	145 222	110 711	9 165	119 876
Pensjonsmidler	83 386	0	83 386	74 244	0	74 244
Netto forpliktelse før arbeidsgiveravgift	50 369	11 466	61 836	36 467	9 165	45 632
Arbeidsgiveravgift	7 102	1 617	8 719	5 142	1 292	6 434
Brutto påløpt forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	140 857	13 083	153 940	115 853	10 457	126 310
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	57 471	13 083	70 555	41 609	10 457	52 066

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Avstemming pensjonsforpliktelse						
Balanseført netto forpliktelse/(midler) 01.01.	41 609	10 457	52 066	28 472	7 635	36 107
Resultatført pensjonskostnad	3 073	969	4 042	12 189	1 214	13 403
Resultatført finanskostnad	1 916	457	2 373	1 578	345	1 923
Aktuarielle gevinst og tap inkl. arbeidsgiveravgift	21 350	1 228	22 577	9 365	1 263	10 628
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-1 295	-3	-1 298	-1 235	0	-1 235
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-9 181	-24	-9 205	-8 760	0	-8 760
Balanseført netto forpliktelse/(midler) 31.12 i år	57 471	13 083	70 555	41 609	10 457	52 066

Planendring

I 2009 ble det besluttet innført levealdersjustering i offentlig tjenstepensjon og AFP-ordningen i offentlig sektor. Samtidig ble reglene om opptjening av pensjon i folketrygden endret. Konsekvensen for samordning av offentlig tjenstepensjon med pensjon opptjent gjennom folketrygden ble ikke fastsatt. Det har derfor ikke vært mulig å gi et godt estimat på konsekvensene av disse endringene ved estimering av pensjonsforpliktelsen selskapet har overfor sine ansatte, og det har vært holdt utenfor beregningen av forpliktelsen. Høsten 2013 ble det vedtatt en bransjestandard for beregning av levealdersjusteringen, noe som har medført at det i 2014 ble mulig å estimere konsekvensen av denne selv om samordningsreglene fortsatt ikke er vedtatt. Med bakgrunn i dette innarbeides levealdersjusteringene i forpliktelsen per 31.12.2014. Levealdersjusteringen er innarbeidet som en planendring.

Det ble vedtatt nye uførepensjonsregler i 2014 og disse er nå innarbeidet i tariffavtalen. Denne endringen er innarbeidet som en planendring i forpliktelsen per 31.12.2014. Dette gir en redusert pensjonsforpliktelse, fordi folketrygden gjennomgående vil dekke en større del av uførepensjonsytelsene.

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte forts.

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Planendringer i perioden						
Planendringer i perioden	-8 942	-752	-9 694	0	0	0
Arbeidsgiveravgift på planendring	-1 261	-106	-1 367	0	0	0
Resultatført planendringer i perioden	10 203	857	11 060	0	0	0
Ikke resultatført planendring 31.12	0	0	0	0	0	0

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Endring i pensjonsforpliktelser						
Brutto pensjonsmidler 01.01 før planendring	115 853	10 457	126 310	90 336	7 635	97 971
Planendring	-10 203	-857	-11 060	0	0	0
Brutto pensjonsforpliktelse etter planendring	90 336	9 600	99 936	90 336	7 635	97 971
Nåverdi av årets opptjening	10 407	1 601	12 008	10 407	1 064	11 471
Rentekostnad	3 783	400	4 183	3 783	302	4 085
Aktuarielt tap (gevinst) brutto pensjonsforpliktelse	11 312	1 228	12 539	11 312	1 263	12 574
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnad	1 506	226	1 732	1 506	150	1 656
Arbeidsgiveravgift av netto rentekostnad	195	56	251	195	43	238
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-1 235	-3	-1 238	-1 235	0	-1 235
Utbetalinger	-451	-24	-475	-451	0	-451
Avkortning/oppgjør	0	0	0	0	0	0
Overtakelser/oppkjøp	0	0	0	0	0	0
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	140 857	13 083	153 940	115 853	10 457	126 310

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Endring i pensjonsmidler						
Pensjonsmidler 01.01	74 244	0	74 244	61 864	0	61 864
Forventet avkastning	3 126	0	3 126	2 566	0	2 566
Aktuarielt (tap) gevinst på pensjonsmidlene	-1 791	0	-1 791	1 946	0	1 946
Administrasjonsomkostning	-330	0	-330	-275	0	-275
Finansomkostning	-297	0	-297	-166	0	-166
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	9 181	24	9 205	8 760	0	8 760
Avkortning/oppgjør	0	0	0	0	0	0
Utbetalinger	-747	-24	-771	-451	0	-451
Pensjonsmidler 31.12	83 386	0	83 386	74 244	0	74 244

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Pensjonsordningens over-/ underfinansiering						
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	140 857	13 083	153 940	115 853	10 457	126 310
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	83 386	0	83 386	74 244	0	74 244
Netto pensjonsforpliktelse	57 471	13 083	70 555	41 609	10 457	52 066

Tusen kroner	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Avkastning på pensjonsmidlene						
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	3	0	3	3	0	3
Aktuarielt tap/gevinst på pensjonsmidlene	-2	0	-2	2	0	2
Faktisk avkastning på pensjonsmidlene	1	0	1	5	0	5

31.12.2014

31.12.2013

Økonomiske forutsetninger (felles for alle pensjonsordningene)

Diskonteringsrente	2,30 %	4,00 %
Lønnsvekst	2,75 %	3,75 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	2,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	1,73 %	2,72 %
Forventet avkastning	2,30 %	4,00 %

Til målingen av pensjonskostnaden for 2014 anvendes forutsetninger per 31.12.2013, mens for beregning av pensjonsforpliktelsen 31.12.2014 anvendes forutsetninger og bestand per 31.12.2014. Forutsetningene er basert på markedssituasjonen per 31.12.2014 og er i samsvar med anbefaling fra regnskapsstiftelsen.

Note 21 Pensjonsansvar egne ansatte forts.

Aktuarielle forutsetninger:

KLPs Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»)

En viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen.

KLP har lagt til grunn dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivninger.

Uttak av AFP i 2014 (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere):

Kostnadene til AFP avhenger av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 45 prosent som går av med AFP-pensjon. Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjoneringen som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

Frivillig avgang for Fellesordningen i 2014 (i prosent)

Alder (i år)	<20	20-23	24-29	30-39	40-50	51-55	>55
Turnover	20 %	15 %	10 %	7,5 %	5 %	2 %	0 %

Pensjoner over driften

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2013BE lagt til grunn som i Fellesordningen.

Antall	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
Medlemstatus						
Antall aktive	115	8	123	106	9	115
Antall oppsatte (tidligere ansatte med oppsatte rettigheter)	66	0	66	56	0	56
Antall pensjoner	9	1	10	7	0	7
			2014	2013		

Pensjonsmidlenes sammensetning:

Eiendom	11,1 %	12,3 %
Utlån	10,9 %	10,9 %
Aksjer	20,4 %	16,9 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	27,6 %	28,8 %
Omløpsobligasjoner	21,4 %	20,9 %
Likviditet/pengemarked	8,7 %	10,1 %
Sum	100,0 %	100,0 %

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 6,9 prosent i 2014 og 6,7 prosent i 2013.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2014 – 31. desember 2014 er 12,9 millioner kroner.

Sensitivitetsanalyse per 31.12.2014

Diskonteringsrenten reduseres med 0,5%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	10,5 %
Årets opptjening	14,3 %
Lønnsvekst økes med 0,25%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	1,4 %
Årets opptjening	3,3 %
Dødeligheten styrkes med 10%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	2,5 %
Årets opptjening	1,9 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på at alle andre forutsetninger er uendret. I praksis er det et lite sannsynlig scenario og endringer i noen forutsetninger er korrelerte. Beregningen av brutto pensjonsforpliktelse og årets opptjening i sensitivitetsanalysen er gjort etter samme metode som ved beregning brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Durasjonen i fellesordningen er beregnet til 16,8 år.

Note 22 Skatt

Tusen kroner	2014	2013
Regnskapsmessig resultat før skatt	304 184	189 865
Andre resultatkomponenter	-22 577	-10 628
Resultat før endring av avsetninger	281 607	179 237
Forskjeller mellom regnskapsmessig- og skattemessig resultat:		
Tilbakeføring av verdireduksjon finansielle eiendeler	880	912
Tilbakeføring av verdiøkning finansielle eiendeler	-122 677	-108 688
Regnskapsmessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	-13 296	-21 074
Skattemessig gevinst ved realisasjon av aksjer og andre verdipapirer	2 289	2 710
Andel av skattemessig inntekter i deltagerlignede selskaper	20 707	24 657
Andel av regnskapsmessige inntekter i deltagerlignede selskaper		
Andre permanente forskjeller	1 010	9 347
Endring i forskjeller som påvirker forholdet mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	-5 661	55 166
Skattemessig resultat (grunnlag for skattekostnaden)	164 859	142 268
Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt		
Avgitt konsernbidrag	-164 859	-142 268
Grunnlag for betalbar skatt	-	
Avstemming av grunnlag for utsatt skatt		
Skatteøkende midlertidige forskjeller:		
Andre forskjeller	216 194	192 044
Verdipapirer	62 481	20 140
Resultatforskjeller på andeler i deltakerlignede selskap	62 652	35 798
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	341 327	247 983
Skattereduserende midlertidige forskjeller:		
Pensjonsforpliktelse	-70 555	-52 066
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-70 555	-52 066
Netto midlertidige forskjeller	270 772	195 917
Forskjeller som ikke inngår i beregningen av utsatt skatt/skattefordel	-216 194	-192 044
Grunnlag for utsatt skatt/utsatt skattefordel	54 578	3 873
Balanseført utsatt skatt (27%)	14 736	1 046
Resultatført endring av utsatt skatt	19 786	
Endring utsatt skatt ført mot andre resultatkomponenter	-6 096	1 046
Oppsummering av årets skattekostnad		
Avgitt konsernbidrag	-164 859	-142 268
Resultatført betalbar skatt på årets avgitte konsernbidrag	-44 512	-39 835
Resultatført endring av utsatt skatt	-19 786	1 735
Sum skattekostnad	-64 298	-38 100

Note 23 Transaksjoner med nærstående parter

Tusen kroner	2014	2013
Inntekter		
Forsikringspremie		
KLP Eiendom AS	8 983	8 892
Kommunal Landspensjonskasse (KLP)	9 050	3 103
KLP Banken AS	8	76
KLP Kapitalforvaltning AS	-	70
KLP Fondsforvaltning AS	-	4
KLP Bedriftspensjon AS	-	10
SUM	18 041	12 156
Resultat		
KLP Kapitalforvaltning AS, forvaltningshonorar	2 010	1 786
KLP Eiendom AS, forvaltningshonorar	906	863
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), husleie	13 010	12 562
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), pensjonspremie	9 181	8 760
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), stabstjenester (selvkost)	83 945	80 987
KLP Banken AS, rentesubsidierte ansattlån	626	613
SUM	109 679	105 571
Balanse		
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), fordringer	20 248	-
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), konsernbidrag	-120 451	-
Kommunal Landspensjonskasse (KLP), netto mellomværende	-9 149	-11 536
KLP Bedriftspensjon AS, netto mellomværende	-8	10
KLP Kapitalforvaltning AS, netto mellomværende	-329	-341
KLP Banken AS, netto mellomværende	-237	-86
KLP Boligkreditt AS, netto mellomværende	-15	-
SUM	-109 941	-11 953

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av selskapets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordelingen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

Note 24 Erstatninger for egen regning

Erstatningsanslag eksklusive poolordninger og indirekte skadebehandlingskostnader:										
Årgang:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tusen kroner										
- ved årets slutt	416 252	390 521	428 760	441 592	465 393	525 859	514 663	521 902	538 278	658 820
- ett år etter	415 210	390 032	410 918	427 127	488 873	546 184	532 073	527 589	516 815	
- to år etter	399 588	367 282	383 794	406 535	463 095	522 220	520 459	511 896		
- tre år etter	388 240	344 928	363 403	393 013	456 964	509 507	499 052			
- fire år etter	367 492	332 575	340 499	383 346	442 901	497 530				
- fem år etter	350 006	311 561	331 622	365 317	420 149					
- seks år etter	344 852	312 078	323 249	353 512						
- syv år etter	338 710	306 997	315 549							
- åtte år etter	332 877	299 979								
- ni år etter	331 136									
Nåværende erstatningsanslag	331 136	299 979	315 549	353 512	420 149	497 530	499 052	511 896	516 815	658 820
Utbetalte erstatninger	266 810	234 946	240 665	268 390	319 781	389 944	352 993	358 289	324 664	264 101
Gjenstående avsetninger	64 326	65 033	74 884	85 122	100 367	107 586	146 059	153 607	192 152	394 718
							Pr. 31.12.2014		Pr. 31.12.2014	
Erstatningsavsetninger eksklusive poolordninger og indirekte skadebehandlingskostnader:							1 635 353		1 620 302	
Erstatningsavsetninger for poolordninger eksklusive indirekte skadebehandlingskostnader:							46 906		77 482	
Avsetning for indirekte skadebehandlingskostnader:							77 908		79 485	
Totale erstatningsavsetninger:							1 760 168		1 777 269	

Til generalforsamlingen i KLP Skadeforsikring AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for KLP Skadeforsikring AS, som viser et totalresultat på kr 223 404 tusen. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatenes utarbeidelse av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til KLP Skadeforsikring AS per 31. desember 2014, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Revisors beretning - 2014 - KLP Skadeforsikring AS, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 27. februar 2015

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Magne Sem', written over a light blue horizontal line.

Magne Sem
Statsautorisert revisor

KLP Skadeforsikring AS

AKTUARENS ERKLÆRING

De forsikringstekniske avsetningene pr. 31.12.2014 tilfredsstillende gjeldende krav til avsetninger. Aktuaren vurderer avsetningsnivået som tilfredsstillende i forhold til avsetningenes formål og den overtatte risiko.

Oslo 27.02.2015

Espen F. Olsen
ansvarshavende aktuar

Til Representantskapet og Generalforsamlingen i
KLP Skadeforsikring AS

KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE FOR 2014

Kontrollkomiteen har i henhold til instruksens § 9 gjennomgått med styrets forslag til årsregnskap, som består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, oppstilling over endringer i egenkapital og noteopplysninger, samt årsberetning. I tillegg er aktuares erklæring og revisjonsberetningen fremlagt og gjennomgått.

Kontrollkomiteen tilrår overfor representantskapet og generalforsamlingen at selskapets og konsernets årsregnskap og årsberetning for 2014 fastsettes i samsvar med styrets forslag.

Oslo, den 27. mars 2015

Ole Herland
(leder)

Bengt P. Johansen

Dordi Flormælen

Berit Bore

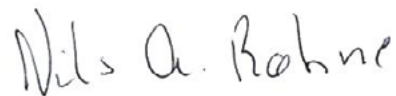

Evy-Anni Evensen

Til generalforsamlingen i
KLP Skadeforsikring AS

Representantskapet i KLP Skadeforsikring AS har gjennomgått styrets fremlagte årsregnskap som består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømpoppstilling, oppstilling over endring i egenkapital, og notecopplysninger, årsberetning, samt aktuarens erklæring, revisjonsberetning og kontrollkomiteens uttalelse.

Representantskapet tilrår overfor generalforsamlingen at selskapets og konsernets årsregnskap og årsberetning for 2014 fastsettes i samsvar med styrets forslag

Oslo, 14. april 2015

Nils A. Røhne
Representantskapets leder

